Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم | په نامه د رحمان او رحیم خدای

د پوېښتې پېړۍ

دوزخ

د پاکستاني فوځي زندان او بهرملکي زندانونو قیامت خېز داستانونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترتيب

وروستي بېرغنچي هم ولوېد/پروفېسور محمود مرهون

دوړومبۍ څپرکی

* د مبارزې ډګر: د کړاوونو په سلسله کښې د زندانونو لړۍ

دويم څپرکی

* په بحرين کښې زنداني کېدل

دريم څپرکی

* د پاکستاني فوځي زندان قيامت خېز داستان

څلورم څپرکی

* د ګيله من وزير د زنداني داستان يو نظم

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستی ببرغچي هم ولوېد

تېلېفون مې ورېږدېږده، چې خلاص مې کړه د ګیله من مېسج ؤ اواز ئې پرې اېښی ؤ.

سلامونه! استاد مرهون محترم صاب! جوړ یې، په خېر یې صحت دې ښه دی؟ یعني ستا دا رایه ده چې د کتاب په دا یو مخ په پښتنی دې مکمل دا عکس راشي یعني دا بل شیان دې ترې ها خوا شي که څنګه کار فرض کړه؟

موږ د هم دې ستاسې په لاسو کېښې پراته کتابه په اړه خبرې کولې. دا د کتاب د چاپ وروستۍ مرحله وه، په دې اړه مو مخکښې ډېرې نورې خبرې او قصې له هغه وروسته او د مخه هم درلودلې. زموږ خبرې له هغه وروسته شروع شوې چې کله دی د بحرېن څخه وروسته د ریاست له زندانه ازاد شو، موږ ډېر مشترک مخامخ پر تېلیفون او سپېسونو بحثونه سره کړي وو. مګر تر دغه پیغام یو ساعت وروسته مې لومړی خبر ولید چې د اولسي شاعر او د پښتون ژغورنې غورځنګ مخکښ غړي ګیله من وزیر باندې حمله شوې. زه له هم هغه لومړی پوهه وم چې نه پائي. درې علته وو چې دا مې حسول. لومړی دا چې د ظالم ریاست د کور مخ ته دونه ښکاره واضح او مخامخ مزاحمت بېخي لوړه سربازي او سرتېري وه د هر چا د وس کار نه ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر د ګیله من سرکښي، اروا او پښتنانۀ غرور لۀ پخله خان قرباني بالۀ. دوهم علت دا ؤ چې پر محکومه خاور تر ټولو لویه مبارزه او تر ټولو درنه او خطرناکه جګړه د فکر او نظریاتو جګړه ده. دې خپله د کتاب پۀ یوه برخه کښې چې څو واره ئې پۀ خبرو کښې هم وئیلي دي وائي: "ما د ریاست یوه میجر ته وئیل: هغه جنګي مخالفین چې پۀ جنګ کښې دې نیولي دي تر ما کم ربړوې وائي: دۀ راته وئیل هغه یو کس دی و به وژلو قصه ئې خلاصه شوه مګر تۀ پۀ یواځې ځان بسته لښکر پاڅولی او جوړولی شې ستا مرمۍ ګرځي لګي نۀ بلکې خلک را پاڅوي".

درېم علت هم د ابر قدرتونو پۀ وړاندې قیام او سرکښي وه، د هغه ببرغ، وطن او تاریخ اواز پوره ته کول وو چې ابر قدرتونو او ریاست عملاً تر ګونډو لاندې کړې او بسته هېواد ئې پۀ سپینو بسترګو او مخامخ قبضه کړې او هېڅوک هېڅ نۀ ورته وائي.

ګیله من د یوه نوي، پُر امنه او لوی افغانستان د ښکاره تصویر یو شفافه تابلو وه. هغۀ د پښتنانۀ قوم مبارزه پېل کړې وه، مګر هدف ئې ډېر واضح ؤ چې د لوي افغانستان پۀ جوړېدو ئې خپل ارمانونه لاس ته راوړلي بلل. مګر یوه خبره ډېره عجبه او واضح وه چې دا شیان ئې پۀ خبرو نۀ بلکې پۀ عمل کښې پۀ ښکاره توګه مخامخ تر سره کول وئیل او کول ئې. دونه ښکاره او واضح خطرناکه وه چې ما لۀ ټولې ملګرتیا او یارانې سره څو ځله شک پر کړی ؤ مګر کله مې چې ئې د زندان نا خوالې وليدلې ګوته پۀ غاښ پاته شولم چې دا څونه کلک سترګې او بې ډاره دی، مګر د هغۀ ځخه ډار ځنګه ورک شو د دې خورا عجبه علتونه وو چې ځیني ئې ما ته خپله وئیلي وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه دا خبره وه چې دهٔ همېشه کول، وئیل تر غلامۍ پهٔ مرګ راضي یم. نو کهٔ غلام ژوند کوم یا غلام مرم دا دواړه شرم دی، نو بیا پهٔ نره مخامخ او ښکاره بغاوت تر ټولو ښه دی دغه لومړي بغاوت لهٔ خوارۍ او غریبۍ لهٔ کاره را ویستی او کله چې ئې د ریاست زندان کاټ کړ تر پخوا ډېر کلک او سنګ زړهٔ شو. روانشناسي وائي چې یو څوک دومره وډاروه چې ډار ختم نهٔ شي دهٔ ته ئې دومره سختې جزاوې ورکړې چې لهٔ دهٔ بېخي ډار ورک شو لهٔ ریاست سره ئې دونه ښکاره ډغره وهله چې د ډار یوه زره نهٔ وه پکښې.

موږ چې کله د دهٔ پهٔ اړه ډېرې څلور متفاوت اړخه موږ ته پهٔ لاس راځي. یو ګیله من او د هغهٔ مبارزه ده، دوهم د دهٔ اهداف دي، دریم د دهٔ شهادت درسونه موږ ته او څلورم څهٔ کول پکار دي.

لومړی، ګیله من د خپل لنډ عمر تر ټول شاهکار او بې بدیله مبارزو. دهٔ د افغان او بالخصوص د ویاړمن پښتون اولس یو ویاړلی کېرکټر وړاندې کړی. یو مبارز، ساده، پر کورنۍ (مور، لونو، زامنو، مشرانو او کشرانو) یو مهربانه او زړهٔ سوانده انسان. د ټولو پښتنو پهٔ څېر ښځو ته د تقدس تر حده درناوی او عزت چې پهٔ هغې کښې د هغو ازادۍ، زدکړې او حقوق ټول نغښتي وو.

یوه سوله خوښې، پُر امن، زېږ پر سندرو، ټوکو، اتڼونو او خوښیو مئین څوان چې پهٔ خپله به ئې لهٔ هرې بدې پېښې وروسته دا پهٔ زوره زوره زمزمه کول:

لالیه! دا خو انقلاب دی زړهٔ به نهٔ ماتوې!

یو ورځ به داسې شي خبر چې ګیله من شهید دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلو حقوقو طلبګار او په کلکه تر دې حده غوښتونکی چې پر هم دې حقوقو يې سر قرباني کړی او د لوی بابا احمد شاه ابدالي دا خبره يې و زبادله:

پر ننګ مړ خو څه مړ نه دی
د بې ننګه ژوند جفا ده
لاس به وا نه خلم له ننګه
چې پر ننګ پاته دنیا ده
چې سر پرې کړې احمد شاه
د هغو مینه رښتیا ده

د هغه مبارزه څلور برخې لري. لومړی پر انساني محور ولاړه او د ټولو انسانانو تر منځ ورته حقوقو درلودلو مبارزه ده، چې ده په خپله شاعري کښې يې ډېر تمرکز پرې کړی دی. دوهم د لوی افغانستان مبارزه ده چې له پېر روښانه را پېل تر خوشحال خان خټکه له خوشحال خان خټکه تر ایپي فقیره، کاکاجي صنوبر او ترنګزو حاجي صاحبه پورې او بیا هم داسې تر لوی نیکه میرویس خان نیکه رحمت الله علیه پورې چې د لوی افغانستان بنیادونه يې کښېښول بیا هغه ارمان لوی احمد شاه بابا پوره کړی دغه فکر وروسته هم ډېر و پالل شو، خو ګیله من دوه ایډیاله درلودله چې هغه غازي امان الله خان او ډاکټر نجیب الله او تر ډېره ځایه يې بنیاد پر افغاني نېشنلزم باندې ولاړ و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم محور ئې افغانیت او پښتونواله چې څهٔ نهٔ څهٔ بحث مو ئې لوړ وکړې، ولې د دهٔ یو متفاوت تکی دا ؤ چې بالاخر دې پایلې ته رسېدلی ؤ چې لوی وطن ایجاد او امن نهٔ شي د پښتانهٔ کور به هم داسې ګډ وډ وي. نو ځکه دی د بېرغ تر ټولو نر، مخامخ او کلک ساتونکی ؤ چې د افغانستان پهٔ تاریخ کښې نهٔ دی لیدل شوی. هغهٔ پر افغان ملي بېرغ دونه مئین ؤ چې د کور پر ټولو غړو او خان ئې فرض کړی ؤ او جالبه دا وه چې د شهادت پهٔ وخت هم لهٔ دهٔ سره څلور بېرغه ما ته معلوم دي چې وو. د افغانستان رنګ تسبیح، کیلي بند، دست بند او بټوه. دا چې نور څونه ور سره وو پهٔ دې نهٔ یم خبر.

دریم او کلک محور چې تر اخري ساه پکښې و جنګېدهٔ هغه د پښتون غوښتنې تحریک ؤ چې د هغې پهٔ اړه بحثونه، لیکنې او شعرونه، مبارزې، هڅې، کارنامې او وېناوې ئې دونه دي چې یو لس ساعته مستند فلم پر جوړېدلی شي.

څلورم محور ئې د افغانستان تر ناورین وروسته د محکومیت څخه د افغانستان د اولس د خلاصېدو محور ؤ چې د دهٔ درې نور محورونه ئې زیانمن کړي. دغه څلور سره محوره د ریاست او د ابر قدرتونو د ګټو خلاف وو نو ځکه ئې د خاموشولو هر ډول کوښښ وکړی شو پهٔ پېسو، وظیفو، ډالرو او نورو نهٔ شوه نهٔ یو اخې یوه لاره ور پاته شوه، شهید ئې کړهٔ.

دوهم د دهٔ اهداف دي کهٔ څهٔ هم چې پهٔ پورته بحثونو کښې مو ړ څهٔ نهٔ څهٔ اشاره ورته وکړه ولې ډېر لنډ واضح به ولیکم د لوی افغانستان جوړېدل. د لر او بر افغان یو ځای کېدل. د ټولو افغانانو فردي او ټولنیزه ازادي، د افغانانو سیالېدل او تر ټولو اهم لهٔ ریاسته د خپل غیور اولس خلاصېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه برخه د دهٔ شهادت مونږ ته درې مسئلې ډېرې واضحې کړې. لومړۍ ریفرنډم او خاموشه ریفرنډم پر دې وشو چې لر او بر یو افغان اولس دې او ډېورنډ کرښه هېڅوک پهٔ رسمیت نهٔ پېژني د دهٔ شهادت د نړۍ پهٔ هر هېواد او هر براعظم کښې پهٔ دې نعره واخستل شوه چې لر او بر یو افغان او لوی افغانستان دا د سلو څخه د زیاتو کالو پهٔ وړاندې یو ښکاره غېر رسمي رېفرنډم ؤ. دا ئې ثابته کړه چې محکوم پښتون نهٔ پخوا لهٔ ریاست سره ؤ او نهٔ هم اوس دی بلکې دوي پهٔ زور او جبر محکوم کړی دی.

دوهم ریفرنډم دا ؤ چې نړۍ ته ثابته شول چې پښتون متشدد نهٔ دی پر پښتانهٔ تروریزم او تشدد تپل شوی او دسیسه ده څکه هر چا پهٔ امن اواز جګ کړی او دا اواز لا روان دی. او درېم ریفرنډم او درس دا ؤ چې هر څونه سوله ایزه مبارزه او چغې ووهو ژوند کولو ته مو نهٔ پرېږدي بندیانوي مو، خوږوي مو، ورکوي مو او بلاخره د خپل لستوني پهٔ مار مو چیچي او پهٔ شهادت مو رسوي.

څلورم اوس څهٔ کول پهٔ کار دي. مونږ ډېرې جنازې وکړې محسود شهید شو، پاڅون ئې وزېږوهٔ وروسته عارف وزیر ووژل شو، بیا لونی پهٔ شهادت و رسؤل شو او بیا عثمان کاکړ پهٔ شهادت و رسؤل او دا دې خپل ملي شهید ګیله من مو هم لهٔ لاسه ورکړو. دا قصه نوې نهٔ ده دا قرنونه کېږي روانه ده، ګر چه مبدا ئې لهٔ پیر روښان او روښاني تحریکه ښکاري چې مغلو شهیدان کړل، ختک او کورنۍ ئې هم داسې مغلو وځپل او د تاریخ جبر بیا د انګرېز پهٔ بڼه را څرګند شو او څو نور مخونه ئې واغوستل او لا روان دی مګر افغان اولس او پښتون قام هېڅ د عبرت درس ترې وا نهٔ خست

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتون ریاست او د ریاست شا ته پټ د نړۍ ابر قدرتونو ته فتوا هم په لاس ورکړه، پښتون "اټم بم" هم ورته جوړ کړی، پښتون ئې د هند او کشمیر جګړې ته هم و ځېږوۀ، په پښتانۀ ئې خپل کور افغانستان هم خراب کړ، مګر پښتون لا هم د پېسو، چوکیو او اقتدار په نشو مست پردي ډول ته ناځي افغانان چې د ملا تېر او نېشنل ازم بنسټ ئې پر پښتون قام ولاړ دی تر څو د خپل مستقل هېواد غم و نۀ خوري د ریاست نۀ بلکې د ریاست د مالک او ابر قدرتونو لوبه درک او د لوبې په وړاندې یو ځای و نۀ دریږي هېڅکله به ښه ورځ و نۀ ویني او ابر قدرتونه به ئې د کرنل امام، حقاني، عبدالقادر خان او نورو په څېر لومړی تر سپیو بتره استعفاده کړي او وروسته به ئې د نا معلوم افرادو په وسیله خپله ووژني.

لنډه دا چې زما د مبارزې ورور د لوی افغانستان ارمان ژن پر افغان خاوره مئین، د بېرغ وروستی ساتونکی، په دنګ سر ښېله تسلیمی او سر ټیټی ِ مستانه مرګي ته په غېږ ورغلئ او لکه د عظمت او سر بلندۍ یو دنګ مینار را و غورځېدۀ مګر داسې را و غورځېدۀ چې ژوند ئې خلک پاڅول او په شهادت ئې خلک لۀ پاڅېدو وروسته پر حرکت را وستل او هم دې ته د ملت، ملي او لوی شهید وائي چې ژوند او شهادت دواړه ئې د افغان او بالخصوص پښتون قام د درد دوا شول او دا لاره لا نوره ګرمه او سره شوه.

خبرې ډېرې زیاتې دي مګر تر دغه خبرو دا دویر داستان او د ریاست جبر چې دۀ په خپل روان قلم او مخامخ لیکلی دی تر ټولو زیات مهم دي. خوشحاله یم چې د خپل شهید ارمان ژن ملګري وروستی ارمان د خپلو یارانو بالخصوص "کتاب کور" په همت تر سره کېږي، خو کاشکې چې دا زیری مې په ژوند ... ور کړې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړومبی څپرکی

د مبارزې ډګر

د کړاوونو په سلسله کښې د زندانونو لړی

کله چې "پښتون ژغورنې غورځنګ" په وجود کښې راغی زما دوه کاله د مسافرۍ پوره کېدل. د عربو په یو کوچني هېواد بحرین کښې د "پښتون ژغورنې غورځنګ" د پېلېدو سره ما د دغه غورځنګ لمن له حد زیاته کلکه ونیوله. د ټولنیزو رسنیو له لارې ما د پاکستاني ریاست په ادارو فوځ، ائي ایس ائي، پولیس او نورو محکومو بېخي سختې نیوکې د تقریر او شعر په شکل کښې شروع کړې. په هره موضوع به وار په وار په خپله فیسبوک پاڼه په ژوندۍ بڼه راتلم، دغه خپرونې به میلیونونه کسانو تعقیبولې. د پاکستاني ریاست اصلي څېره او د پښتنو سره ظالمانه رویه به مې هم پښتنو ته او هم نړۍ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پۀ ګوته کوله. پۀ ډېر لږ وخت کښې ما پۀ لر او بر کښې میلیونونه مینه وال / تعقیبوونکي پیدا کړل. ځکه چې ما د کوزې پښتونخوا د پښتنو سره د شوي ظلم د بیانېدو سره سره د لر او بر افغانانو د یووالي او وروروله د پاره هم شعارونه ښېخي کلک پورته کول. کۀ یو خوا د پاکستاني ریاست ظلم بیانول جرم ؤ، ولې بل خوا د افغانانو د یووالي خبره لۀ هغې پۀ سل ځنده زیات جرم او خطرناکه عمل ؤ. د پاکستاني ریاست د ظلم او ستم ټول داستانونه مې پۀ زړۀ وو خو د پښتون ژغورنې غورځنګ لۀ مخه زمونږ سره هیڅ داسې مضبوط سنګر نۀ ؤ چې مونږ پۀ ډاډه زړۀ او پوره باور خلکو ته د پاکستاني ریاست د جبر داستانونه بیان کړي او ښکاره کړي وي. ځکه چې د دې لۀ مخه به دې فقط د پاکستاني ریاست مخالفه یوه خبره هم نۀ شوه کولې، کۀ چا به کوله یا مرګ یا زندان به ئې برخه ؤ. خو لنډه دا چې زما درې کاله پوره شول پۀ سفر کښې، پۀ دې وخت کښې به ما ته لۀ پاکستانه پۀ رنګ رنګ شمېرو زنګونه راتلل. د مرګ، زندان او بې عزته کولو دهمکې به ئې راکولې. پۀ وزیرستان کښې به زما کورنۍ ته بار بار د پاکستاني ادارو کسان راتلل پۀ کور دننه به ئې رنګ رنګ دهمکې ورکولې، د مرګ ګواښونه به ئې ورته کول. یوه ورځ نۀ بله ورځ به ئې زما مشر ورور او ترونه خپلو کېمپونو ته وړل، دا چې دهمکې او ده...کیانې لۀ حد سېوا شوې نو ما ته خپلې کورنۍ ووئیل چې تۀ وطن ته داسې زر مۀ راځه ځکه چې دلته د پاکستاني حکومت ارادې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درته ښې نهٔ دي. نو یو خوا خو زهٔ پهٔ سفر کښې تنګ وم بل خوا د وطن تنګ لهٔ خطرونو ډک ؤ.

پهٔ دې وخت کښې ما ته پهٔ وټساپ د الماراتو نه د خوست دوو ملګرو مېسجونه وکړل چې مونږ غواړو چې د ویزټ (یعني د چکر وېزه) د یوې میاشتې در ولېږو او اماراتو ته پهٔ چکر راشې. نو ما هېڅ بله نهٔ وکړه دستي مې ورته ووئیل چې سمه ده. ما فکر وکړ چې یو خو به دا معلومه شي چې پهٔ هوائي ډګرونو خو به ممنوع نهٔ وم، بل به لږ نوی هېواد او نوي ملګري ووینې دا د زړهٔ تنګون به دې کم شي. لنډه دا چې پهٔ لسو ورځو کښې دننه اماراتو ته د ابوظهبي پهٔ هوائي ډګر ور داخل شوم. کله چې اماراتو ته ورسېدم نو پهٔ اماراتو کښې مېشتو پښتنو بیا پهٔ خاصه توګه د بر وطن افغانانو دومره مینه راکړه چې پهٔ صفت کولو به ئې یو جلا کتاب ولیکل شي. زما حوصله ئې ببخي د پامیر د غر غوندې مضبوطه کړه. ما به چې ځان ته کتل او د لر او بر افغانانو مینه به مې کتله نو حق حېران به شوم. زړهٔ کښې به مې وئیل چې د دغه قام پهٔ ننګ خو چې سل ځله مړ شې نو مړ نهٔ یې. لنډه دا چې مبارزې ته ئې نور هم سخت وهڅولم او پیاوړی ئې کړم. څو ورځې تېرې دې ځای پهٔ ما زرګونه پښتانهٔ را چاپېر پدل او رنګ رنګ محفلونه به ئې راته جوړول صحبتونه، ډوډۍ او پروګرامونه شروع شول. اخر د اماراتو د حکومت هم راته پام شو او پهٔ اماراتو کښې مېشت د پاکستاني ریاست غلامان هم پهٔ حرکت کښې راغلل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ورځ مازیګر له 'العېن' ښخه 'ابوظهبي' ته ووتو په لاره کښې مو په یو کښې هوټل ډوډۍ وخوړه، د ماسخوتن د ډوډۍ نه چې روان شو د ابوظهبي په سیمه کښې د اماراتو د خفیه ادارو (یعني سي ائي ډي) ګاډي را پسې شول. نیم مخکښې او نیم وروستو شول، هارنونه ئې وهل او په موټر ئې د ودرېدو ټینګار کوه. موټر چې ګاډی یوې خوا ته کړ نو سمدستي راغلل زما دروازه ئې را خلاصه کړه. وئیل ئې چې "ته را ښکته شه او زموټر سره به ځې". ملګرو مې ووئیل چې هم دغسې وکړه. زۀ را ښکته شوم او د دوي ګاډي ته وختم، روان شو. د سفر په دوران کښې د دوي لهجه او خبرې ېېخي سمې وې، خو د یو ساعت سفر نه وروستو چې د موصفې شرطې مرکز ته ورسېدو نو د دوي لهجه یو دم بدله شوه. زۀ ئې یوې کمرې ته ور پورې وهلم، وئیل ئې چې "لاسونه دېوال ته پورته کړه"، او د ناموس ښکنځلې ئې شروع کړې، د تفتیش او خبرو نه پس ئې د موصفې مرکز زندان ته واچولم. هلته نور بلها پښتانۀ مسافر زندانیان وو، هم را ته خوشحال شول هم را باندې خوابدي شول. په دې زندان کښې له دوو ورځو وروسته ئې یوې بلې سترې قضیې ته یوړم. ستره ځکه وه چې زما په غوږونو شور له حد زیات راتلو. کله چې ئې ورسولم نو یوې کمرې ته ئې داخل کړم. سترګې ئې را خلاصې کړې، مخامخ دنګ سړی ناست ؤ. اول په عربي ژبه شروع شو خو زما عربي ژبه له هغۀ تېزه وه نو د دۀ وار خطا شو دستي ئې ووئیل چې "بھائی جان! بات سنو" یعني په اردو ئې ووئیل "چې خبره واوره!" ما ورته ووېل چې "بنه!!!" یعني تاسې یاست" وئیل ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هو! دستي ئې ووئیل چې "پي تي ایم" او تاسې څهٔ غواړئ؟" ما خواب ورکړ چې "ولې تا ته پته نشته؟" وئیل ئې "راته پته ده" خو د اوږد بحث نه پس ئې ووئیل چې "تهٔ د افغانستان د دوبۍ قونصلېټ ته د چیش لپاره لاړ وې؟" ما ورته ووئیل چې "د افغانستان سفیر د ډوډۍ پروګرام را ته کړی ؤ بس" وئیل ئې نهٔ! نهٔ! رښتیا خبره وکړه" ما وئیل "هم دا رښتیا دي". خو اخر غصه شو وئیل ئې "تهٔ داسې نهٔ منې".

دوه د وردۍ کسان راغلل، یوې کوچنۍ کمرې ته ئې بوتلم چې زهٔ فقط پکښې ځای شوم. د دې کمرې د پاسه چت ببخي تېټ ؤ زما د سر سره، خو د دغه کمرې چت مکمل ائیر کنډیشنډ / ای سي ؤ. تقریباً شل دقیقې بعد زما وجود مکمل لکه د واورې سنچه شو، ببخي کلک شوم، لاسونه به مې نهٔ شول خوځولي، ټول وجود مې اندام اندام یخ شو، مرګ ته نزدې شوم، پهٔ دې دوران پهٔ ما بې خودي راغلې وه. چې پهٔ خود راغلم، بله هم هغه شان وړه کمره وه هغې ته ئې ور دننه کړم خو د هغې د پاسه چت مکمل ګرم هیټر ؤ، یعني پهٔ چت کښې ئې ټولې سرې د اور انګار کولمې پېچلې وې. پهٔ دې کښې هم چې شل دقیقې تېرېدې زما د وجود څخه خولې داسې روانې وې لکه سړی چې پهٔ غسل خانه کښې د لمبېدو پهٔ وخت پهٔ ځان اوبهٔ تویوي. چې بې خودۍ ته نزدې شوم بهر ئې را وویستم. یو تور دېوال ته ئې ور ودرولم دوه کسانو د بجلۍ / برق دغه تور د پلاستېک / ربړ پهٔ څرمن بند تارونه پائیپونه ئې پهٔ لاس کښې وو. پهٔ ما ئې پهٔ وهلو پېشه وکړه. زما وجود خو یخ والي او ګرم والي ببخي نرم کړی ؤ، د تار پهٔ هر ګزار

(c) ketabton.com: The Digital Library

به زما په وجود پرخه پرخه وینه وتله. را پورې ستړي شول او د هر گزار سره به ئې د ناموس ښکنځلې کولې او دا به ئې وئیل چې "ووایه! د افغانستان دوبۍ قونصلبېن ته ولې او د څه لپاره لاړ وې؟". خو زما ځواب هم هغه ؤ چې ما ته سفیر د ډوډۍ پروګرام کړی ؤ. خو خبر په دغه وهلو او ښکنځلو کښې زما د محکمې وار را نزدې شو یوه دوې ورځې پس ئې چې محکمې ته وړاندې کولم نو دغه دنګ سړی راغی وې وئیل چې "دلته چې څه هم وشول پرې خاموش شه، که په محکمه کښې او یا بهر دې فقط خُلۀ ویته کړه نو ستا هغه ملګري چې تا ئې را دعوت کړې یې د هغو کاروبار به ختم وي او هغوي به په اماراتو ممنوع وي او تۀ به هم ژوندی ورسره ورک یې". زه چې محکمه ته پېش شوم هېڅ مې و نۀ وئیل. د ځان په غم نۀ بلکې د ملګرو لۀ خاطره خاموش پاتې شوم. محکمې د زندان څخه د وتلو امر راکړ خو بهر ئې را باندې کلک بند بزونه ولګول چې موبائل باندې به خبرې نۀ کوې، غونډو ته به نۀ ځې، چا سره به مېلمه کېږې نۀ او داسې نور. زه لۀ زندان نه راووتم خو محکمه مې دغسې چالان پاتې شوه. بهر چې راغلم څو ورځې به زۀ د وهلو لۀ امله سم کښېناستې نۀ شوم، ملګرو ته به مې د یو بل شي د خوړېدو بهانې کولې. لنډه دا چې پوره دوې میاشتې مې د محکمې کېس وچلېدو دوې میاشتې پس محکمې د برې کېدو امر راکړ خو اخر کښې ئې ووئیل چې "دغه ستا اول او اخر وار ؤ چې اماراتو ته راغلې بیا د عمر لپاره نۀ شې راتلې". ورځ دوې پس چې د اماراتو د هوائي ډګر څخه بحرېن ته تلم نو په ما پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلس زره پینځۀ سوه درهم (14,500) مخالفه یعني جرمانه راغلې وه. هغه مې ادا کړه او واپس بحرین ته روان شوم. بحرین ته په رسېدو ئې پوره لس ساعته په هوائي ډګر کښې ایسار کړی وم او رنګ رنګ تپوسونه ئې رانه کول. خو اخر ئې هم بحرین ته د داخلېدو اجازه راکړه.

د دغه سفر په دوران کښې نورې هم بلها خوږې او ترخې خاطرې لرم خو ستاسو د وخت په خاطر مې فقط لنډې او اړینې خبرې ولیکلې. دغه وه زما د مبارزې د اول زنداني کېدو قصګۍ. له دې بعد به د دویم ځل زنداني کېدو قیصه در سره شریکوم، هغه هم د عربو د یو بل کوچني هېواد "د بحرین د زندان قصه"

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوېم څپرکی

په بحرېن کښې زما زنداني کېدل

د اماراتو دوبۍ ابوظهبي له زندان او محکمې څخه پس به یو شل ورځې هم بحرېن ته زما د راتګ نه وې پوره. چې د ماښام لمونځ مې وکړ. غوښتل مې چې خپل غټ ګاډي ته تېل واچوم. له خپلې کمرې ووتم د ګاډي په طرف چې ګاډي ته ورسېدم د دېرې اندېولانو زنګوته را شروع کړل. وئيل ئې چې ټکیله منه! دلته د 'سي ائي ډي' (یعني د بحرېن د خفیه ادارې) کسان راغلي دي ستا د خوب ځای، کټ، بېګونه او سامانونه ئې ټول لټ په لټ واړول. اوس تا غواړي. خو مه راځه نیسي دې. ما فکر وکړ چې په اماراتو هم ممنوع یم. په سعودي عرب هم ممنوع یم. بحرېن د عربو ښځي کوچنی هېواد دی نو هېڅ نه شي پټېدلی. بهتره به دا وي چې ځان ورته حاضر کړم. ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل ورور او یو بل د بحرین ملګري مې خبر کړل چې شاید زه ونیول شم نو تاسو دې خبر یئ.

خبر زه د ګاډي نه د خپل استوګنځای (یعني د خپلې ډېرې) په خوا روان شوم. چې لس دقیقې وروسته ډېرې ته ورسېدم زمونږ په کمره ګېر چاپېر د خفیه ادارو کسان ولاړ وو. ما ته ئې د موبائل سکرین ونیوه، زما ویډیو پرې چالان وه. عسکر ووئیل چې "دا ته یې؟" ما وئیل "هو!" وئیل ئې "راځه دننه کمرې ته!" چې ننوتم وئیل ئې چې "هغه بېنر را واخله چې د منظور عکس پرې رسم دی" ما ورته ووئیل "نشته". خبر د ډېر بحث وروسته ئې ووئیل چې "زمونږ سره راځه! که څه قیمتي سامان دې وي هغه هم له ځان سره را واخله". ما هېڅ چرت خراب نه کړ ځکه چې په هغو خفیه ادارو کسانو کښې اکثر پنجابیان ول. ما د ماښام را واخسته وپښتان مې د ماښام کړل. بیا چټک روان شوم غږ مې پرې وکړ چې "یاله حرکات" (یعني هېڅ خبره نه ده / نه هېڅ دارېږم ځئ حرکت وکړئ). هم هلته یو کس ووئیل چې "دغه وپښتان به در خریم". ما ورته وخندل روان شو. زما د ګاډي طرف ته لاړو د هغې سیټهان ئې وڅیرل خو څه په لاس نه ورغلل. نیم ساعت مزل مو وکړ د بحرین د 'سي ائي ډي' مرکز ته داخل شو. چې ګورم یو تن مې د ښا له خوا لاسونو ته هتکړۍ را واچولې، په یو کوچني ځای کښې ئې په چوکۍ کښېنولم او سخت تینګار ئې وکړ چې "هېڅ یو لفظ به له خُلې نه را وباسې". لږه شېبه وروسته ئې یو غټ ګردی خوان

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوستو چې ومې کتو ما پېژندو. زمونږ وزیرستانی ؤ د مسیدو قبیلې سره ئې تعلق ؤ، مونږ به نیازي بللو. د هغهٔ هلته کاروبار ؤ غټې ګاډې ئې ؤ، لوډر او نور شیان ئې درلودل. لهٔ هغهٔ مې پهٔ اشاره کښې وپوښتل چې "ولې؟" هغهٔ وئیل چې "زهٔ ئې ستا پهٔ ګناه را ونیوم. ما فقط ستا تصویر پر خپل فېسبوک نشر کړی ؤ. را وې نیولم بیا ئې ستا تپوس را څخه وکړ، ما تهٔ ورته یاد کړې دوې درغلل تهٔ ئې هم راوړې. نهٔ پوهېږم چې څهٔ خبره ده؟"

بس زهٔ او هغه مسید وړې تړې ناست وو تقریباً دوې شپې دوې ورځې ئې پهٔ هغه کوچني چوکیو کښې لاس تړلي کښېنولي وو او د خبرو او حرکت کلک بندیز ؤ. لهٔ خوبه، تندې لوږې او ناستې سترپا ببخي پهٔ عذاب وو. زهٔ خو خېر لږ کمزوری یعني ډنګر وم خو مسید ځوان بېخي غټ چاغ ؤ. شا ته هتکړیو کښې هم ډېر پهٔ زحمت بند ؤ، هغهٔ ډېر پهٔ عذاب ؤ. زهٔ لهٔ ځانه زیات هغهٔ ته زورېدلم. دوې شپې ورځې پس ئې هغه مسید اول یو دفتر ته ور دننه کړ، پوښتنې ئې ترې شروع کړې. څهٔ وخت وروسته هغهٔ را ووتو زهٔ ئې حاضر کړم. قاضي چې زهٔ ولیدم دستي ئې پهٔ عربي ژبه ووئیل چې "تعال یا شاعر!" (یعني راشه شاعره!) "یا له ګول قسیده" (چې یعني یو پهٔ عربي شعر ووایه). ما پهٔ عربي ژبه مات ګوډ غزل ورته ووئیل، هغهٔ لهٔ خندا شین شو. وئیل ئې چې "تکړه سړی یې!" دستي ئې ووئیل چې "شاعر خو مینه خوروي، تهٔ ولې فتنې ته لمن وهې؟ تهٔ پاکستانی یې او پهٔ شعرونه او شعارونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې خان ته افغان وایې. زما عربي ژبه ډېره ښه زده ده ما خواب ورکړ، په تاریخي لحاظ مې هغه قانع کړ. خپل اصل نسل او جعرافیه مې ورته په ګوته کړه. پاکستان او پاکستانیت مې ورته برڅېره کړ. دستي ئې ووئیل چې 'زین یا شاعر' (چې یعني ډېر ښه او ډېر ښکلي معلومات دې راکړل). هغه وئیل چې 'ته خبر یې دلته د سیاست اجازه نشته' ما وئیل 'زه ډېر خبر یم خو ما خو عملي سیاست نه دی کړی، پر تولنیزو رسنیو مې خپل د مظلومیت غږ پورته کړی'. خو له ډېر بحث وروسته هغه ووئیل چې 'پر تا دې امانت وي مونږ ته ستا له خوا هېڅ ستونځه نشته او نه زمونږ له خوا تا ته کومه ستونځه شته. خو له پاکستانه د غټو خلکو په وېنا زمونږ څخه پاکستانی سفارت ستا د نیولو او پاکستان ته د ډیپورټ کولو یعني لېږلو سخت امر شوی دی. په یوه اوونۍ کښې درې ځله د پاکستاني سفارتخانې له خوا مونږ اګاه کړل شوي یو. نو مونږ مجبور یو چې د پاکستانی سفارتخانې امر د قانوني تړون له مخې پر ځای کړو'. ما وئیل سمه ده. دا ګیله مې ورته وکړه چې زمونږ د افغان ملت په وژلو، زورولو کښې تولې نړۍ ونډه اخستې ده، څه بحرین دې هم خپل حق پکښې ادا کړي.

قاضي په هر څه پوهه ؤ د مایوسۍ ډکې سترګې ئې را پورته کړې د بخښنې سره سره ئې د بهر وتلو راته ووئیل. بهر ئې چې را وویستم. زه او مسید خوان ئې دواړه ودرولو په سترګو ئې توري پټۍ را بند

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړې او توري خولۍ ئې سرونو ته را واچولې خولۍ ښخي ګرمي او اوږدې وې، روان بې کړو. یو ځای ته ئې دننه کړو جلا جلا ئې بند کړو. ما په هټکړو کښې بند لاس خوړول ښخي تنګ شوم، وږی وم. کمره ښخي تنګه وه یو خوا بل خوا مې لاسونه لګېدل. چې د انسان د پښو ټکاري مې واورېد، د ډوډۍ غوښتنه مې کوله. ساعت پس ئې دروازه را خلاصه کړه. یو بلوچ ؤ په اردو ژبه ئې وئیل چې زۀ ډېر درباندې خوا بدی یم خو مجبور یم. عسکر یم د بحرین په سي ائي ډي کښې. خو هن دا وریژې در واخله لاسونه ئې د مخ لۀ خوا را وتړل د سترګو د خلاصولو ئې بخښنه وغوښته. ما په تړلو سترګو خوارک شروع کړ، د لږ خوراک وروسته ولاړ شوم. لاسونه مې د مخ خوا ته وو زر مې د هټکړیو هغه تیرۀ خیشرکي دېوال ته کش کړل، په دېوال مې په پټو سترګو "پي ټي ایم" (PTM) یعني د خپل تحریک نوم ولیکلو. شبه وروسته چې کسان راغلل ډېر غصه شول چې "دا د سرکاري ادارې د خفیه تحقیقاتو په کوټه کښې په دېوال لیکل چا وکړل؟" زۀ ئې ډېر پورې را پورې ووهلم خو ما ورته ووئیل چې "زۀ نۀ یم خبر زما لاسونه خو تړلي دي".

خېر نو سخته ګرمي وه یوه دوې شپې به ئې دلته را باندې کړې وې، بیا ئې یو اوږد سفر را باندې وکړ. په بحرین کښې د سیاسي خلکو زندان ؤ هغې ته ئې یوړو. په هغې کښې سترې کوټې وې، سترګې ئې را خلاصې کړې په جلا جلا کمرو کښې ئې بند کړو. دننه پکښې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړو د بکسې غوټې ځایونه وو هغه کښې واچېدلو. یو وخت به ئې د دروازې په سوراخ کښې دننه وچه کلکه ډوډۍ بل رقم سالن راوغورځول. او بهٔ به مې د حمام / لېټرین واله څښلې. ډېر تنګ شوم تېز غږ مې وکړ "نیازي!!"، غږ مې واورېد چې "هو!!" ما وئیل "بېخي تنګ یم". دهٔ وئیل "حال مهٔ غواړه". لږه موده پس شور شو. ښکنځاوې ئې وکړې، په بندو کمرو کښې دننه ئې لهٔ یو بل بېخي لرې بند کړو. وروسته به مې غږونه کول ځواب به نهٔ راتلو. لس شپې هم دلته بند وو. خېر سختي، ګرمي، لوږه، تنده به تېره وي، لسمه شپه ئې و ما ته زما سره نیول شوی مسید هم را وستو. اوهووو!!! بل رقم سره خوشحال شو یو بل ته، خېر مجلسونه مو شروع کړل د هغهٔ ګناه فقط زما هغه یو شېئر شوی تصویر ؤ. زهٔ په دهٔ ډېر خفه وم. ځکه ما خو مبارزه کوله مسید خو کاروباري سړی ؤ. زهٔ خو لهٔ اوله ذهني تیار وم هرې سختي ته. خو په مسید ځوان دې افرین وي هېڅ تېټه او بې ننګه خبره ئې نهٔ کوله ما ته ئې ډاډ راکولو. وئیل ئې چې تر تاسو نه یو زیات سر او مال مې لهٔ تاسې او لهٔ خپل قام وطن څخه جار دی.

نولسمه (19) شپه د شپې ناوخته کسان راغلل. غږ ئې وکړ چې "را پورته شئ ځو". هتکړې ئې را واچولې هغه پټۍ او خولۍ ئې را بند کړې روان ئې کړو. زهٔ لږ خوشحال شوم فکر مې کولو چې شاید خوشې کوي مو، خو ساعت مزل وروسته ئې یو ستر د عسري پهٔ نوم زندان ته ورسولو. هلته ئې زمونږ لهٔ پرتوګونو پرتوغانبونه وویستل مونږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغسې د پرتوګ یوه بله پښنځه څه سره و پېچله ځانونه مو په ادب کړل خو ډېر په خوارۍ مو قدم اخستو. د ننه مې ډېر ورته ووئیل چې یو ځای مو بند کړئ خو بیا ئې هم جلا جلا بلاکونو ته بوتلو. زه چې داخل شوم نو ډېر عربیان، هندوان، پنجابیان، بنګالیان خو د ډېرې هېوادونو قېدیان وو ما ته ئې سترې مه شي وکړل چې نوی کس راغی. کښېناستم خو ډېر په خوارۍ. لږه شېبه وروسته راته پتلون راغی هغه مې بدل کړ، پوره ارام شوم. بس خو یو بل به له ما تپوسونه کول، ما ډېر په ویاړ خپل داستان او ګناه ورته بیانوله. دوي وئیل چې ځکه داسې چمتو یې چې کوم جرم دې نه دی کړی. له دوي به مې چې وپوښتل هر یو ئې په بدو بدو جرمونو بندي کړی ؤ. ما د دغه قیصې ذکر په خپل یو نظم "زه او زولنې" کښې هم کړی دی. خېر دغه زندان تر نورو ښه ؤ. خوراک ئې هم یو څه سم ؤ، لمونځ اودس مو هم کولي شول. درې ورځې پس د یو زنګ اجازه هم وه، په هفته کښې به دې له دکان څخه د خپلې خوښې سامان هم د دوي په ائین برابر راغوښتی شو. هفته مې لکه د ګونګ تېره کړه، هېڅ مې له چا سره مجلس نه کېده. یو تن راغی زه ئې د باندې وبللم، یو پښتون افریدی هم راغی. د زېرې خرېلو مشین ئې لاس کښې ؤ. وئیل ئې چې وښتان در غائیچي کوو، د سر وښتان درخرېوو. ما ډېرې بهانې ورته وکړې چې "دا وښتان ما کرلي دي مصرف مې پرې کړی دی، خېر دی زه به پینځه سوه (500) دینار درکړم خو وښتان مه را ختموئ". ده ووئیل چې "هغه ورځ دې یاده ده چې مونږ را ویستلی تا وښتان رامنځول؟"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وئیل "بالکل". نو را غبرګه ئې کړه چې "ته خو د قام لپاره سر هم قربانوې نو وښتان ولې ئې شي قربانولې؟" ما وئیل "کۀ دا خبره ده نو بسم الله کوه!". بس د ږيرې مشين ئې يو ځل يو خوا را باندې تېر کړ بل ځل بلې خوا. بيا ئې پوره وهلم چې نور ئې خپل برابر کړه مونږ مازې وښتان در خرابول. هاى هاى به وسى. بيا ئې بند ته واچولم.

سبا شو، زما نوم ئې پۀ زوره واخست لۀ بهر څخه، چې ور ووتم درې کسان پۀ توپکو کمربندونو کښې ولاړ وو. ما ته وائي چې "ته ئې خوښه کړه، لس کاله دلته زندان غواړې يا پاکستان ته تګ؟" ما ورته ووئيل چې "زۀ حق لرم چې بل ملک ته لاړ شم پاکستان ته نۀ ځم ما ته خطر دى حتي چې هلته مې وژني". دوي وئيل چې "بل هيڅ چانس نشته پۀ دغه دوو کښې يو انتخاب کړه!" ما ورته ووئيل چې "زما هغه بل ملګرى راولئ!". هغۀ ئې راوستو دا قيصه مې ورته تېره کړه. هغه ووئيل چې "پاکستان ته مو دې ولېږي". د هغۀ زړۀ هم تم ؤ ځکه هغه داسې څۀ نۀ وو کړي چې پاکستان کښې ورته پۀ توان تمام شوي وې. ما دستي ور خوښه کړه ما وئيل سمه ده، کسانو ته مې د پاکستان تګ ور انتخاب کړ. بس هتکړې ئې را واچولې، يو پېچلي ځاى ته ئې بوتلو پۀ چوکيو کښې ئې بند کښېنولو. وئيل ئې چې سحر به پرواز وي. سحر شو، د بحرېن هوائي ډګر ته ئې روان کړو لۀ جېبونو ئې هر څۀ را نه واخستل پۀ هوائي ډګر ئې پۀ ديکو ديکو ور ګډ کړو جاز ته ئې پورته کړو. چې کښېناستو زما موبائل ئې ما ته راکړ دوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکته شول، چې جاز پورته کېدو د جاز په سستم کښې خرابي راغله مونږ ئې بل جاز ته بدلوولو. ما په بدلي کښې دومره توره وکړه چې وائي فائي (WiFi) مې د ائیرپورټ کنېکټ کړه ګروپ کښې مې مېسج وکړ چې مونږ لهٔ بحرېن څخه د پنجاب ملتان هوائي ډګر ته وړي، ملګري دې خبر وي.

نور طیارې پرواز شروع کړ بس نو په لاره دا سوچونه وو چې هلته به دا وي، هغه به وي. یو وار فکر راغی چې د طیارې کړکۍ په سوک ماته کړه چې طیاره غرقه شي او مړ شې چې هلته د پاکستاني ادارو د ظلم جبر څخه بچ شې. بیا مې چې شا و خوا وکتل مسافر په خوشحالۍ وطن ته ستنېدل، ښځې او ماشومان وو. ما فکر وکړ چې کهٔ دا کار وکړې نو ستا د ژغورنې د مبارزې څهٔ فائده؟

خېر رنګ رنګ سوچونه مې کول طیاره روانه وه خو زړهٔ کښې مې وئیل چې کاش طیاره پرېوزي او زهٔ د پاکستاني ادارو لاس ته ور نهٔ شم. ځکه ما ته هغه ټولې دهمکۍ دهړکۍ د مرګ او رنګ رنګ ګواښونه مخې ته ودرېدلې. ما ته سلګونه زنګونه او غړیز پېغامونه راغلي وو د مرګ او ځپل کېدو دهمکۍ به وې او د پاکستاني ریاستي ادارو جبر خو ما په وزیرستان کښې په خپلو سترګو لیدلي وو. څهٔ مې د یو ځای بل ځای قبائیلي سیمو ویډیو ګانې لیدلې وې، څهٔ مې د زندانو ویډیو ګانې لیدلې وې چرته چې "پاکستاني ادارو" لهٔ بنستنو سره لهٔ حد زیات جبرا ِ ظلمونه کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم څپرکی

د پاکستاني فوځي زندان قیامت خېز داستان

پېښور ته ورسېدم په هوټل کښې معطل شوم سحر مې یو ملګری سعودي عرب ته تلو د هغه سره د رخصت لپاره د پېښور هوائي ډګر ته روان شوم، لاره کښې فوځي پاټک راغی چې ما پېژند پانه ورکړه ما ته ئې د راکوزېدو امر وکړ، چې ومې کتل زما پاکستانی شناختي کارډ بلاک ؤ. فوځي تپوس وکړ چې څه دې کړي دي؟ ما وئیل د قام او د خاورې د خپلواکۍ قیصه. بس د لږ ځنډ وروسته درې فوځي موټران راغلل ځینې کسان په ورډۍ او ځینې ئې په ساده جامو سمبال وو، په ما راچاپېر شول، زما لاسونه ئې تر شا راوتړل، سترګو ته ئې پټۍ را واچولې او سر ته ئې غټه د شنیل کپړې ټوپۍ را واغوسته او روان ئې کړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لږ سفر وروسته ئې لهٔ موټر کوز کړم، ډېر پهٔ بې رحمه ډول ئې پهٔ وهلو او ښکنځلو روان کړم. لهٔ هغې وروسته ئې پوښتنې شروع کړې، لهٔ مور او پلاره واخله چې څومره د وینې رشتې دې ټولې ئې وپوښتلې. زما ژوند او کار هر څهٔ ئې معلوم کړل. لهٔ هغې وروسته ئې بیا پهٔ وهلو روان کړم، پهٔ زمکه لاندې تیارهٔ منزل ته ئې بوتلم. دومره شور و غوغا وه د انسانانو فریادونه وو. د چیټرو او د بجلۍ د تارونو اوازونه وو، زهٔ ئې یوې ببلې پنجرې ته داخل کړم، تک سرهٔ د وینو رنګ کالي ئې راوړل، وربانديې لیکلي ئې وو چې قېدي نمبر6. د دې پنجرې ټولې ستنې وینې وې، پهٔ ما زمکه او اسمان یو وو، ځکه چې رنګ رنګ اوازونه مې تر غوږو کېدل. د دې کوټې لاندې برخه داسې جوړه وه چې یوه ښخته به ولاړه وه بله به پرته وه، یعني انسان نهٔ پکښې ودرېدې شو نهٔ کښېناستې شو. هر دوه ساعته پس به کسان راتلل ما ته به ئې سترګې راتړلې. ډېر وزن دار چیټر ورسرهٔ ټول پهٔ مېخونو پېچلې ؤ، پهٔ دغه چیټر به ئې لس، پینځلس ګزاره وهلم او بار بار به ئې د ښکنځلو ډکه لهجه کښې وئیل چې ٔوایه شاباش: څهٔ دې کړي دي؟ ما به ورته وئیل چې ٔزهٔ یو سیاسي کس یم ما فقط د شعر و شاعرۍ او تقریر پهٔ شکل د خپل وطن د مظلومیت، محکومیت، ابادۍ او خپلواکۍ خبره کړې ده نور مې هېڅ نهٔ دي کړي. خېر خوب ته به نهٔ پرېښودل کېدم. پهٔ سبا ئې یو بل افریدی کس هم رادننه کړ، پهٔ هغهٔ الزام ؤ چې پهٔ هدفي وژنو کښې ککړ دی. د دهٔ سره بېبخې ناوره جلند کېدهٔ، دا تن به ئې زما تر مخ لس ساعته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله دوه ساعته، کله پینځهٔ ساعته مکمل پهٔ رنګ رنګ طریقو وهلو. د دهٔ پهٔ خُلهٔ به یوازې دا یو فریاد ؤ چې، پهٔ رب قسم بې ګناه یم هېڅ مې نهٔ دي کړي.

پهٔ دغه کوټه کښې مې اووهٔ ورځې پهٔ ولاړه هم دا رقم پهٔ سزا تېرې کړې. یو وخت ډوډۍ به راکړل کېده. هغه هم یوه وړه ډوډۍ او سالن د نهٔ خوراک پهٔ څېر. لهٔ اووهٔ (7) شپو پس ئې سحر بیا پهٔ ما غړې کړ، هغه خپل کالي ئې را واغوستل، سترګې او لاسونه ئې تر شا راوتړل، سر ته ئې بوجۍ را وغوستله، پهٔ دیکو او ښکنځلو ئې پهٔ فوځي موټر کښې کښېنولم. مخ پهٔ شا او پهٔ څنګونو مې فوځیان کښېناستل، روان ئې کړم. دا د جولائي میاشت وه ګرمي لهٔ حد زیاته وه، زما خو هر څهٔ بند وو. بدن مې مکمل پهٔ خوَلو کښې لوند ؤ. خپلې خوَلې به سترګو ته راتلې، د سترګو نظر مې بې دیده شو. بدن مې ځای پهٔ ځای سوځېدو څکه چې خوَله به پهٔ هغه ځای ډنډ کېده کومو ځایونو ته چې دوي وهلې وم. ساه مې بندېده، ډېر شکایت مې ورته کولو چې ساه مې بنده ده خېر دی لږ مې لهٔ مخه بوجۍ پورته کړئ! خو ځواب به د ټوپک پهٔ کونداغ ګزار او د مور پهٔ ښکنځلو ئې راکولو. یو ځل ئې د ښکنځلو اوبهٔ راکړې بیا لهٔ سحره تر مازیګره چې بنو ته مونږ پهٔ لار څومره سفر وکړ، اوبهٔ نهٔ راکول کېدې. دا چې څنګه سفر ؤ څنګه ګرمي وه، هغه پهٔ لفظونو کښې پرې تنده د بیانېدو نهٔ ماتېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په موټر کښې ناست مشر فوځي په سټیلائیټ کښې ووئیل چې "سر! ہم بنوں پہنچ گئے ہیں". نو ما ته فکر راغی چې بنو ته ورسېدو. هلته په بنو کښې به یو یا یو نیم ساعت معطل وو خو هغسې د موټر په سیټ کښې تړلی ئې کښېنولی وم. له هغې پس ئې بل موټر ته بدل کړم. سفر ئې شروع کړو. د موټر د روانېدو سره ئې ما ته سر سر او مخ مخ ته څپېړې او سوکان را شروع کړل، وئیل ئې چې، "آپ کوڈی آئی خان کیوں لیکے جارہے ہیں؟". یعني "تا ډي ائي خان ته ولې وړي؟" دوي زما فکر منتشر کولو مګر ما ته اندازه کېده چې موټر د بنو څخه د میرانشاه په سړک حرکت کړی دی. دوي زما فکر بدلولو په موټر کښې یو تن په پښتو را شروع شو، وئیل ئې چې "ته خو شاعر یې. هله یو غزل ووایه!" نو ما دستي خپل نظم "پښتون شاعر" ورته پېل کړو.

"پرون لېلا داسې په چل ول کښې ګیله کوله"

د دغه نظم چې دغه بندونو ته راورسېدم چې "تر څو چې وا نه خلم د خپلو شهیدانو بدل" نو کسان د اور غوندې ګرم شول، په ما ئې په وهلو شروع وکړه ښکنځلې ئې پېل کړې چې "بدل له چا اخلې؟ وایه!!!" ما ورته ووئیل چې "ما خو څوک یاد نه کړل مګر چې تاسې دومره پرې غصه شوئ نو خپل فکر وکړئ چې زه بدل له چا اخلم؟

بیا به ئې د بل غزل غوښتنه وکړه، بل به مې چې شروع کړو هغه حال به و، ځکه چې زما ټوله شاعري د دوي په ضد وه. بحث مباحثه، وهل

(c) ketabton.com: The Digital Library

او غزل شروع ؤ چې ما ته اندازه ولګېده چې موټر د میرانشاه له لارې څخه را بېل شو د رزمک لاره ئې خپله کړه ځکه چې موټر چپ لاس ته را تاؤ شو دغه لاره زمونږ کلي ته تللې وه. زه زړه کښې لږ ډېر قرار شوم چې شکر د خپل کلي خوا ته ئې روان کړی یې. خبره د حل خوا ته روانه ده. د لږ سفر وروسته ما ته سړک اندازه راکوله چې زمونږ د کلي اسدخېل ډمډېل فوځي کېمپ ته ورسېدو، سړک ځکه اندازه راکوله چې سحر او مازیګر به زه په دغه سړک تلم راتلم.

نو په ډمډېل کېمپ کښې ئې لږ ایسار کړم خو هغوي ورته ووئیل فکر کوم چې دغه منطقه ټوله پېژني له دغه ځایه ئې یوسئ. بیرته ئې د موټر مخ راوګرځوه، د رزمک خوا ته ئې سفر شروع کړ. زه چې کله د خپل کور تر څنګ دوي په ټړلو لاسونو او ټړلو سترګو تېرولم نو د خپل کور په ستر مونږ کښې مې دغه ټپه له ځانه سره ووئیله چې

جانانه وینښ یې که ویده یې
ستا تر کوځې مې لاس ټړلی تېروینه

د خپل کلي په کوچني بازار چې موټر ګډ شو، نو ما د ځلوبې او پیکوړې بوي محسوس کړ، ځکه چې زمونږ په کلي کښې دغه دوه شیان ډېر خوندور پخېږي. له خپل کلي چې تېر شو نو د لږ سفر وروسته موټر بیرته چپ لاس ته تاؤ شو، دا زمونږ د تحصیل دوسلي فوځي کېمپ ؤ، دې ته ئې داخل کړم. د داخلېدو سره ئې دروازه راخلاصه کړه. زه ئې په موټر ونیوم له موټر ئې را کوز کړم، چې څنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې را کوز کړم زهٔ پهٔ زمکه ولوېدم، پښو مې کار پرېښې ؤ. دوي د پاسه لغتې را کولې پهٔ بوټانو ئې وهلم. ښکنځلې ئې کولې چې خبرې د لوی افغانستان او پښتونستان کوې او دلته پهٔ پښو ولاړېدې نهٔ شې. بهر حال دغه پېغور سخت درد راکړ، دومره زور مې وکړ چې پهٔ مېږې مېږې پښو ودرېدم او دوي تر لاسو ونيولم روان ئې کړم. دلته هم لاندې پهٔ زمکه کښې کوټې جوړې وې هغې ته ئې ننويستم. هم هغه رقم سرهٔ کالي ئې راکړل خو فقط ئې پرتوګ راکړ، قميص ئې هغه خپل راته پرېښود. بېخي کوچنۍ کوټه وه فقط زهٔ پکښې ځائېدم. مخامخ راته کېمرې لګېدلې وې خو دلته بيا پهٔ کوټه کښې فوم، سپينج يعني ښه بستره اواره وه. دستې دې ته ور پرېوتم، د ور پرېوتو سره مې سترګې لاړې. دوي چغې راباندې وهلې لهٔ بهر څخه خو ما ځان کوڼ کړ، اخر ئې قُلپ را خلاص کړ دننه راغلل نو نس نس او سر سر ته پهٔ وهلو راباندې شروع شول چې "پاڅه!!! تهٔ دلته خوبونو ته راغلی يې؟" بهر حال زهٔ را کښېناستم پهٔ يو څنګ بل څنګ مې وړې وړې سلګۍ او ارام ارام فريادونه اورېدل. دلته مې هم تووله شپه ويښه تېره کړه خو دلته ئې زهٔ ونهٔ وهلم. نور اندازه نهٔ کېده چې څهٔ وخت دی خو د اذان پهٔ وخت مې "اسوالاة خير و من" شعار چې واورېدل نو اندازه راته وشوه چې سحر شو. لږ وخت پس ئې ما ته بيرته خپل قميص راوړ، بيا ئې لاسو ته تر شا هتکړۍ او سترګې بند پهٔ سر بوجۍ راوچوله. پهٔ موټر کښې ئې کښېنولم، موټر چې لهٔ فوځي کېمپ ووتو زما ورته پام ؤ، د موټر مخ د ميرانشاه خوا ته روان شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لږ سفر وروسته ئې بیا زهٔ سر سر مخ مخ ته وهلم او وئیل ئې چې "کیا آپ کا خوان انقلاب کے لئے حاضر ہے؟" یعنې "ستا وینه د انقلاب لپاره حاضره ده؟" ما وئیل: "هو!" خواب ئې راکړ چې نن به ستا وینه په انقلاب کښې شامله شي. د دوي مکمله هڅه دغه وه چې زهٔ پوهه نهٔ شم چې چرته یم او چرې روان یم؟ بل اخره د ډېرې سختئ وروسته ما ورته ووئیل چې که په دې وجه سزا راکوئ چې زهٔ خای ونهٔ پېژنم نو ارام شئ ما ته معلومه ده دا وخت زهٔ د نریاوالې په مورونو کښې په سړک روان یم، زهٔ خای پېژنم. نو اول ئې سختې را وکړه خو وروسته ئې په وهلو تمبولو کښې نرمي راوسته. د یو ساعت سفر وروسته د میرانشاه فوځي زندان (ډائیز برانچ) ته ورسول شوم. زما چپ خوا ته ناست د ایف سي ځوان محسود ؤ، پټ پټ ئې وئیل چې زړهٔ مې ډېر درد کوي خو بې وسه یم. ما ترې پټ د نسوارو خواهش وکړ. د یو وار نسوار ئې راکړل، هغه د یو وار نسوار ما دوه ویشت (22) ورځې مسلسل اچول، راته مینځل به مې چې وچ به شو اچول به مې.

ډائیز برانچ میرانشاه ته چې وسپارل شوم نو د دوسلي د قېد هتکړې او شیان ئې رانه وویستل. د میرانشاه د قېد هتکړې، پټئ او توپۍ راوچول شوې. سپاهي غږ وکړ چې E بلاک کښې نمبر 30 کوټې ته ئې واچوئ. زهٔ ئې په دیکو روان کړم، هم هغه پنجرې ته ئې واچولم. پاس مې په سر کېمره وه، د پنجرې په وره کښې په ترلي مخ فوځي راته ولاړ ؤ، د هغهٔ سره تېلیفون هم لګېدلی ؤ. بار بار به کېنتئ ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راتلې. لۀ باندې بل پۀ ترلي مخ تن راغی، زۀ خو حق پک وم، کوټه تولـه لۀ ګند، خاورو، ورستو سالنو او مېږو ډکه وه. پۀ دېوالونو ئې ځای پۀ ځای د انسانانو د وینو، د سر وېښتانو او مازغو نښانونه وو.

ما فوځي ته ووئیل چې پښه چرته کېږدم؟ ګرمي دومره تېزه وه چې زړۀ مې بندېدو. دا کمره بېخي کوچنی وه، مخامخ هم تولـه را بند وه، اسمان نۀ ښکارېدو. پۀ دې وخت کښې هغه فوځي د شنۀ اسماني رنګ کالي راکړل، وئیل ئې "خپل کالي وباسه، دا واغونده! خپلې څپلې راکړه د قبض دا چپل پۀ پښو کړه!" ما هم هغسې وکړل د جېل کالي تول څیرې څیرې وو، سپین پۀ خولو ککړ وو، بې انتها بد بو ترې تلۀ. چې کالي مې واغوستل راغبرګه ئې کړه چې: "اٹھ جا، بایر چکر لگاؤ!"، چې پاځه بهر وګرځه! ما ورته ووئیل چې لږ ارام به وکړم، اتمه شپه ده چې شپه ورځ ویښ یم تکی خوب مې نۀ دی کړی. دۀ ووئیل چې اډېر نشته چې دلته څوک ارام وکړي. پۀ دغه پنجره کښې پۀ هر رنګ خبرو، تلاوت، عبادت او تر دې چې پۀ تېز اسوېلي هم سخت بندېز ؤ. لږ ساعت پس شور شروع شو، های ادې، وخ مورې، اخ خدایه، رټ بې ګناه یم، وای ادې، هېڅ مې نۀ دي کړي ما پرېږدئ! دغه رنګ رنګ اوازونه او د هلو شرک شرهوک مې غوږ ته راتلو، لږ وخت پس اواز وشو چې "کھڑے ہو جاؤ منہ دیوار کی طرف کروں" یعني "چې ولاړ شه او مخ دېوال طرف ته کړه". ما پسې څلور کسان راغلل، لاسونه ئې تر شا پۀ امریکنو هتکړو را وتړل، سترګو ته پټی او پۀ مخ او سر ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غټه بوجۍ را واچوله روان ئې کړم هسپتال ته ئې بوتلم تول چېک اپ مې وشو، وئېل ئې "کومه غټه بیماري خو دې نشته؟" ما وئېل "نه!" بس لهٔ هسپتاله ئې چې را روان کړم نو فریادونه، اهونه ورو ورو تېزېدل. زهٔ ئې هم هغې خوا ته روان کړی وم، چې ور ورسېدم نو پهٔ ګوندو ئې کښېښولم، یو خوا بل خوا شړک پړک بې اندازې وهل شروع وو، د چا فریاد به د ماشومانو غوندې ؤ، څوک ځوانان او ځینې به د سپین ږیرو ژاړاګانې وې، تقریباً یو ساعت به ئې دغه خلک وهلي وي. چې زما شاته کس ودرېدو وئیل ئې چې "یه مهمان ہے". یعنې "دا مېلمه دی". د شا لهٔ خوا ئې پهٔ ګڼته ووهلم بوټ ئې پهٔ پښو ؤ زهٔ ئې پړمخ پهٔ زمکه واچولم، لغتې دوې درې را شروع شوې. سر ته، مخ ته، ملا ته، خېټې ته، سم پهٔ لغتو راپورې سترې شول. بیا ئې غږ وکړ چې "ڈھڑا لیٹے آ‌ؤ!". یعنې "لوړ راوړئ!" چې لوړ ئې راوړهٔ نو زما ملا ته ئې ونیوهٔ زما دې د الله پهٔ ذات قسم وي چې څومره زور پکښې ؤ پهٔ هغه قوت ئې زما ملا ته را خلاصول. عن تر دې چې راوړل شوي لوړونه ئې تول را پورې مات کړل. بیا ئې پهٔ غصه غږ وکړ چې، "یہ تو سوکے ہیں، گیلے ڈھڑے لیے آؤ!" یعنې چې "دا لوړونه خو وچ دي، لواندهٔ لوړونه راوړئ!" چې لواندهٔ لوړونه ئې راوړل نو پهٔ ما ئې اواز وکړ چې "سجدے پر ہو جاؤ!". مطلب چې "پهٔ سجده شه!". نو زما چې څومره وجود ښکارېدو دوه کسان را پوزې سترې شول، راته دمه شول، د دمې نه پس ئې غږ وکړ چې "چپل اتارو!" معنې چې "چپل وباسه!". نو زما د پښو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې دوي راوړم، کومو کښې چې مریضان هسپتالو کښې ګرځوي. خو لاسونه او سترګې ئې راتړلي وو. پنجرې ته چې داخل شوم بیا هغه ولاړ فوځي امر وکړ چې "خوب به بېخي نهٔ کوې ګنې بیا نو تهٔ بنهٔ پوهېږې." د یو دوه ساعته ناستي نه پس ئې بیا امر وکړ چې "کهڑے هو جاؤ چکر لګاؤ" یعني "لاړ شه چکر لګوه" ما ووئیل "پښې مې زخمي دي نهٔ شم ودرېدې، د ګرځېدو نهٔ یم." وئیل ئې "خبر به شي، تهٔ لاړ شه." زهٔ د دېوال پهٔ اسرې پورته شوم، واړهٔ واړهٔ قدمونه مې شروع کړل خو پښو مې دومره درد کوهٔ لکه پهٔ ماتو شیشو چې روان وم، بس شپه او ورځ به پهٔ دې ډول تېرېده.

لسمه شپه، لسمه ورځ ده چې زهٔ بې خوبه یم. حساب مې مکمل ګډ وډ کېدل، د عبادت غوښتنه به مې وکړه، فکر مې کوهٔ چې لږ به ارام شم خو هېڅ اجازه نهٔ راکول کېده. زما سره تر څنګ بل تن قېدي ؤ، لهٔ غږه ځوان معلومېدهٔ. دهٔ پسې به هر ساعت پس ټیم راتلو، لهٔ حد زیات وهل ئې ورکول خو دغه ځوان به ډېر مزاحمت کولو، اخر کښې به ئې دوه درې دا چغې ډېرې پهٔ زور وهلې چې، ای زما خدایه! تهٔ خو مې وینې، ای زهٔ به پېغمبر ته دا شکایت کوم چې ستا امتیانو راسره داسې داسې وکړل. وخ! دا الله او رسول خاطر وکړئ! بې ګناه یم، ما ته مې وړه لُور پهٔ انتظار ده چې هغه راته یتیمه نهٔ کړئ. وخ! دغه نارو به مې ټول وجود لړزولو. بې خوبي به مې ختمه شوه، سم دستي به مې ما ته خپله د درې کالو ماشومه لُور "ملالۍ" سترګو ته ودرېده. زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملالۍ لورکۍ مې اوس هم څنګ ته ناسته ده، زۀ لیکل کوم بار بار په نیمګې ژبه راته وائي چې "بابا! بس کړه!". نو په هر حال رنګ رنګ پړاوونه به راتلل، په دغه پنجره دننه به هېڅ نۀ را پرېښودل کېدل. اوبۀ به مې په سوال غوښتې خو په خپل وخت به نۀ راکول کېدې. یو وخت به فقط راکول کېدې، د شیشې نه به ئې سر لرې کړی ؤ شیشه به ئې د اوبو راکړه. سر ئې ځکه ترې لرې کولو چې هسې نۀ چې تېر ئې کړي. میتیازو ته به مې زارۍ ورته کولې چې اجازه راکړئ خو په هغې به هم سم زوروول کېدم. په هره خبره به ځان ځان ته تکلیف ؤ. په هر صورت چې بل مازیګر راغی بیا اواز وشو چې "لاړ شئ! مخونه دېوال ته کړئ!" بیا په ماکسان لګیا شول. لاسونه، مخ او سترګې ئې را بند کړل په دیکو ئې روان کړم. وئیل ئې، "آج بھی تیرا انتظار تھا"، چې "راځه کنه ستا انتظار ؤ". بیا مې چې څومره پند کولو اهونه فریادونه به زیاتېدل. یوې کوټې ته ئې داخل کړم، هسې هم اوومه (7مه) میاشت وه ګرمي لۀ حد زیاته وه خو دغه کوټه کښې مکمل د بجلۍ برق سستم ؤ. فکر کوم کوټه د تختو جوړه وه، تور سپین ګول ګول تارونه پکښې پیچلي وو. چې ما ته ئې مکملې سترګې را خلاصې کړې نو یوې خوا ته مې پلاسونه چې نوکان ئې پرې ویستل دغه پراتۀ وو، بل خوا ته غټې جټکې چې غوا پرې حلالوي دا پرتې وې، داسې پائیپونه او لوړ چې په انسانانو کښې منډل شوي وو په وینو ککړ وو دا پراتۀ وو. مخامخ په دېوال داسې کسان ځوړند وو چې لۀ چا سر کټ، د چا لاس او د چا نیمائي خېټه. څنګ ته یوه توره غټه د اوسپنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چوکۍ وه، د دېواله د بجلۍ تارونه ورغلي وو، په دا منځ کښې غټ زنځير د کوټې له چت څخه را خوړند ؤ، زه ئې ور وستم، لاسونو ته ئې شا ته هتکړۍ را واچولې، اولته ئې زما لاسونه را بند کړل بيا ئې دغه زنځير زما لاسونو ته واچولو، ورو ورو ئې زما لاسونه پورته کول عن چې زما د پښو د غټو ګوتو سرونه او د پوزې سر په زمکه پاتې شول. نور مې د وجود ټول زور په غلط اړخ په لاسونو ورغی. ما له مُلايانو اورېدلي چې قبر کښې به دې يوه پوښتنه په بله ننوځي خو دلته زما پوښتنې مخامخ نه بلکې د شا له خوا په يوې بلې ننوتې. شاته مې کس ولاړ ؤ، له ما دومره خوله روانه وه فکر مې کوه چې څوک اوبه راباندې اچوي. شاته کس به په چيتر کوناټيو او پښو ته وهلم، وئيل ئې چې "ويډيو به جوړوو يو شعر ووايه!". ما ته بېخي نوی غزل ذهن ته راغی ما په نظم کښې وئيلي وو چې:

زه عام وجود يم خاورې کېږم به فاني به شمه
خو که په ننګ د وطن مړ شوم قيمتي به شمه

چې دغه غزل مې ښه په زور پېل کړ ما وئيل دا درد به کم شي د فرياد او ژړا په ځای مې دغه غزل ښه تېز شروع کړ نو دستي ئې ووئيل چې ښه!!! دا خو بدمعاش يې." نور ئې هم زنځير کش کړ او وهل ئې تېز کړل، خو چې ډېر زور مې کړې وي شل دقيقې به په هوش وم، نور زنځير بې هوشه کړم. چې بيا په هوش راغلم فقط مې سترګو او دماغو کار کولو نور مې وجود ټول پردی راګڼېدو، خو په زنځير

کښې هغسې څوړند وم. مخامخ راته کس ودرېدو، په لاس کښې ئې د انسان لاس ؤ چې تازه د انسان څخه کټ شوی ؤ، د وینو سرې دارې ترې روانې وې، ما ته په اردو کښې وائي "بکن چھوٹ! یہ وہی تیرا ہاتھ ہے جو میرانشاہ کینٹ کی طرف اشارے کر رہا تھا کہ یہ جو دہشت گردی ہے اس کے پیچھے وردی ہے" وئیل ئې چې "خور کوسه! دا هغه ستا لاس دی چې زمونږ د میرانشاه کېنټ خوا ته دې راغځولو او نارې دې وهلې چې، یہ جو دہشت گردی ہے اس کے پیچھے وردی ہے"، ما ووئیل چې دا خو ئې لاسونه رانه کټ کړي دي، څکه د وجود په سر او پښو نه پوهېږم. خو بیا لږ وخت پس بیرته بې هوشه شوم. بیا به چې په هوش راغلم بیا به هغسې زنځیر کښې تړلی وم. تقریباً شپږ ځله به بې هوشه وم بیا ئې له زنځیر څخه را کوز کړم، وئیل ئې په اردو چې په چوکۍ ئې کښېنوئ اوبه ورکړئ! تږی به وي. وخ! د اوبو غږ او زما مرۍ الک پرې پرې او له حد زیاته ګرمي او سختي. خبر په کرسۍ ئې کښېنولم، غټ چای جوش ئې راوړو، له قهوه / شنو چایو ډک ؤ، په چوکۍ ئې مکمل داسې وتړلم لکه مور چې ماشوم په سیزنۍ تړي. نو دا شنه یخه چای ئې خُلې ته راته ونیوه. زهٔ سخت تږی وم، نیم چای جوش به مې څښلی وي. ما وئیل اوبهٔ نشته؟ دوي وئیل دا ستاسو د افغانانو ډېر خوښ دي دغه چای، دا وڅښه!. په خبرو اترو کښې چوکۍ هم ورو ورو ګرمېدل شروع کړل او ما ته ورې متیازې له کنټروله بهر راغلې، ورته مې ووئیل چې ډېرې سختې ورې متیازې راغلي دي اجازه راکړئ! دوي دستي یو کوچنی کلیپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړو، زما د وړو متیازو د ځای سر ته ئې دغه کلېپ ور واچولو. ما فکر کوهٔ چې زما دغه ځای ئې را غوټ کړ، دومره سخت ئې را بند کړ، بس پهٔ دغه چوکۍ ناست وم یو خوا د متیازو عذاب، بل خوا مې وجود ټوک ټوک او بل خوا دا چوکۍ هم دومره ګرمه شوه چې جامو مې د سوځېدو بوي شروع کړ. لهٔ پورې خوا راغلي د برق تارونه به ئې لهٔ یو بل سره ولګول، داسې پړک او ډز به ئې کولو لکه پهٔ راکټ لانچر چې ډز وکړي. دغه چوکۍ ته به ئې شاټونه ورکول، پهٔ کومه چوکۍ چې زهٔ ناست وم لاس مې شاته پهٔ چوکۍ بند ؤ. پلاس ئې راوړ، زما نوک به ئې دباؤ کړ عن چې نوک به مې پهٔ منځ مات شو، نیم به ئې یو خوا او نیم به ئې بلې خوا ته کش کړ. درې نوکان د یو لاس او څلور ئې لهٔ بل لاس څخه راڅخه وویستل. درې شپې ورځې به زهٔ پهٔ هم دغه کوټه کښې ساتل شوی وم او متیازې ئې دغسې را بندولې. لهٔ دې سزا پس ئې ووئیل چې "جج ته دې پېشي ده."

جج ته چې ئې ور وستم بې خوبه، وجود زخمي، پهٔ خولګو کښې لوند خو د جج کوټه یخه وه، ای سي (AC) پکښې لګېدلی ؤ نو چې زما وجود نابېره یخ شو نو لهٔ خُلې مې بې اختیاره چغې ووتې، بل رقم دردونه مې وجود شروع کړل. جج پښتون ؤ، وئیل ئې "دلته ولې راوړل شوی یې، ترهګر یې؟ دا خو د ترهګرو جېل دی." ما وئیل "تهٔ ازهٔ خو سیاسي ورکر یم د "پشتون ژغورنې غورځنګ" لپاره شعر و شاعري کوم. پهٔ شاعرۍ کښې خلک اتفاق، یووالي او د خپل حق غوښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره رابولم." مخامخ خړه غټه پرده لګېدلې وه، ریموټ ئې ورته ونیوهٔ سکرین ؤ، دستي زما غزل راغی چې:

"کنې نو دا د پنجابي پاکستان مرده باد!"

وئیل ئې "دا اتفاق ده؟" ما وئیل "دلیل". دستي به ئې پهٔ ډنډه ګزار راکړ چې "چپ د دلیل زویه." جج ماسک تړلی ؤ مخ ئې پټ ؤ، بل پوستړ ئې سکرین کښې ولګوهٔ. پهٔ پېښور کښې د اورکزیو ځوانانو د پوهنتون او لیسې د زده کوونکو پروګرام دی، د پاکستان ترانه شروع ده ټول خلک ئې پهٔ احترام ولاړ دي، زهٔ ناست یم، جج وئیل "دا څوک ناست دی؟" ما وئیل "زهٔ یم!" دستي ئې بله ویډیو راواړوله، د افغانستان د کرکټ لوبه ده، ملي سرود شروع دی پهٔ ټي وي، زهٔ د ملي سرود پهٔ احترام د ټي وي مخ ته ولاړ یم بېرغ مې پهٔ وږو پروت دی ملي. وئیل ئې "دا څوک دی؟" ما وئیل "دا زهٔ یم!" جج وئیل چې "نبه!!! اوس وایه غداري توره وي کهٔ سپینه؟" جج وئیل زهٔ به ومنم چې فوځ، ائي ایس ائي، ایم ای او ټولې اداري غلطې دي، ستا سره د پاکستان ترانې کوم بد کړي دي چې نهٔ ورته ودرېږې او د افغانستان ترانې ته ودرېږې. باوجود د دې چې تهٔ پاکستاني اسناد پاسپورټ او شناختي کارډ لرې او اوسېږې هم پاکستان کښې. ما وئیل "کهٔ دلیل اورې نو ځواب وایم، کهٔ وهې مې نو شروع شه هسې بهانې مهٔ راته غ ړه." وئیل ئې "اورم وایه!"، ما وئیل "زهٔ خو پاکستان کښې نهٔ اوسم ستان پهٔ ما کښې اوسي، زما خو زړګونه کاله وشول چې دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاوره مې ده. نیکهٔ او جائېداد مې معلوم دي، میراث مې معلوم دی، هر څهٔ مې معلوم دي. د پاکستان څلور اویا کاله کېږي چې دلته اوسي. پهٔ څهٔ نهٔ څهٔ شکل پخوانیو مشرانو د غلې او دهوکې پهٔ رنګ درسره منلی ؤ، خو د تهتر ائین کوم چې ستا جناح او نورو جوړ دی د هغې مطابق تا پښتنو ته څهٔ ورکړي دي بغېر لهٔ جنګ، بې عزتیو، لادرکیو، د ترهګرۍ پهٔ نوم لهٔ بدنامۍ بغېر؟ بهر حال ډېر پهٔ تفصیل لاړم ورته خو اخر مې هم ورته ووئیل چې زهٔ څنګه او پهٔ کوم مخ ترانې ته پهٔ احترام ودرېږم؟ زهٔ احتجاجاً ناست یم." وئیل ئې "پهٔ شعرونو کښې پهٔ قائداعظم جناح پورې مسخرې ولې کوې؟" ما وئیل "اپې فقیر حاجي میرزالي خان ته ډاکو ولې وایئ؟" خو تولهٔ توجه ئې پهٔ دې خبره وه چې خان افغان ولې بولې؟ افغانیت ته کار ولې کوې؟ او مونږ ته ترهګر ولې وائې؟ پهٔ بحث کښې تولهٔ خبره ما ګټله خو د دهٔ به هر سوال د وهلو پهٔ بهانه ؤ. ښهٔ ئې زړهٔ راباندې سوړ کړ نو اخر کښې ئې ووئیل چې "یا درې دېرش (33) کاله بند او یا به دې عدام / پهانسي کړو تهٔ د ملک غدار ډکلئیر شوې یې." ما وئیل "چې څنګه ستاسو خوښه وي."

پاکستانی شناختي کارډ ئې رانه واخستو، پاسپورټ خو مې مخکښې نه بلاک ؤ. بیا ئې هغه خپلې وړې پنجرې ته پهٔ ترلو سترګو، ترلو لاسونو روان کړم. چې ورسېدم کوټې ته ئې ورخلاص کړم نو بار بار به دوه درې کسان راتلل پښتانهٔ به وو، وئیل به ئې چې فقط

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویډیوئي پېغام جوړ کړه. مونږ په قران وعده درسره کوو چې نشر کوو ئې نه خو فقط ئې مونږ غټ جج ته ښایو چې دغه کس د ملک او د فوځ مخالف نه دی. نور هېڅ ستونزه نشته، تا ته دا ټول وهل او سزاګانې په دې خاطر درکول کېږي چې ته ویډیو نه جوړوې. زما به یو ځواب وُ، مرګ قبلوم خو دا ویډیو نه جوړوم ځکه چې زه چې مړ وځم له دغه ځایه پېغور نشته، خو که سر ټیټ کړم تاسو مې که په هوائي جهاز کښې کور ته یوسئ معني نه لري. چې کله ما وچ کلک انکار وکړ نو سزا نوره هم سخته شوه، هغه د اوږدې ږیرې کس راغی چې "نهه ویشتم (29) نمبر کس پهانسي کېږي بیا ستا وار دی چمتو شه ذکر فکر کوه." رب ګواه دی زه دې خبرې ته له زړه خوشحال شوم، ما وئیل "شکر خدایه! چې راکړی وجود او وینه مې د خپل مظلوم ملت او محکوم وطن په دفاع کښې قرباني کېږي." یو خوا بل خوا به د سزا او جزا غږونه اوربدل کېدل، په دغه شپه ئې تقریباً څلور کسان له پنجرو وویستل او هم هلته ئې چرماري کړل، په ټوپکو وې وژل. چې شپه شوه زه ئې هم بیرته بند رابند کړم. بهر ئې وویستم. چې د سحر اذانونه شروع شول د پهانسۍ د زنځیر او پټو شرنګاري او اوازونه شروع شول، زه ئې ټیټ سر کښېنولی وم بار بار ئې په شا ټپولم چې "کلیمې وایه!". دلته ما ته خپل ماشومان او د ناروغه زړه مور زړه ته راغله خو له ځان سره مې وویل چې "ربه! په تا ئې سپارم ځکه چې زما په وطن کښې د لکهونو په شمېر داسې مېندې خوېندې اوسي چې د چا ورونه، د چا زامن، د چا خاوندان ژوندي ورک دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چا په رنګ رنګ نومونو او مرګونو مړه شوي دي. زه د هغه خوېندو، مېندو، کونډو، بورو او یتیمانو د ښه ژوند او هڅوي ته د انصاف ورکولو لپاره راوتلی وم، که هغه رانه پوره نه شوه، د هغې لارې شهید دې شم چې خپل ضمیر، خدای، رسول او قام ته د قیامت په ورځ سپین مخی یم.

چغې اورم، د اعدامیدو اوازونه اورم چې کس راباندې راخي لته راکوي شا ته چې "اب آپ کی باری ہے غدار وطن!" چې یعني "اوس ستا وار دی د ملک غداره!" ما وئیل "خدایه! زړ ئې کړه!" خو په دغه کش مکش کښې لمر راوختلو ځکه چې شا مې ګرمه شوه ما ته اندازه وشوه چې لمر را وختلو. په دې وخت کښې دوو کسانو په متهونو ونیوم، په ښکنځلو ئې روان کړم، وئیل ئې چې وخت پوره شو، ستا ورځې لکه چې لا پاتې دي. خدای ګواه دی زه سخت خفه شوم چې بیا به هغه پنجره او هغه بې ارامي وي. بیرته ئې هم هغه پنجرې ته واپس کړم خو متهونه مې داسې سوځېدل چې فکر کوم دوي په تلو تلو کښې انجکشن راته لګولی ؤ.

دا به چې شلمه شپه وي که اتلسمه خو چې پنجرې ته لاړم مخامخ د پنجرې په دېوالګي مې مورکۍ ناسته وه، په لاسونو، مخ او پښو کښې ئې کوچني کوچني سوراخونه جوړ وو، زه مې په مور ور ړنګ شوم چې "های مورې! دا څه دي؟" وئیل ئې چې "رنځوره یم!" ما وئیل تداوی (علاج) دې ولې نه دی کړی؟"، وئیل ئې "پیسې مو نور نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لرلې. ما مې هغه دوه ورونه ورته په نوم کړل چې هغه بیا څه کوي؟
وئیل ئې چې هغه هم بندیان دي ستا سره په دا بل بلاک کښې دي.
چې د موره مې مخ را واړوۀ د پنجرې په دروازه پورې د اکسیجن غټه
شیشه وه د پاسه. لاندې زما هغه وړه لور پرې لاندې وه. د مرګ او
ژوند سره په جنګ وه. ما ته فوځي وئیل چې چکر لګوه. پورته شه
کښې مور درته وژنم. زۀ پورته شوم خو چې قدم مې اخستو هغه به مې
په وړه لُور د پاسه په شیشه راتلو، خو د مور لۀ وجې مجبور وم چې
په شیشه کښې بند په لُور د پاسه پښه کېدم او چکر ولګوم. ما پښه
ورو ورو وړ پرېښودله. ګورم چې لُور مې فریاد کوي او کۀ نۀ. خو
لُور مې فریاد ونۀ کړ، دوه چکر مې ولګول ، په دریم چکر په ځان نۀ
یم پوهـ شوی. اندازه نشته چې څومره وخت پس به په هوش راغلې وم
چې ګورم هم هغه فوځي، سي ایم ایچ هسپتال او هغه ډاکټر ؤ. ډاکټر
بیرته هم هغه خبره کوله چې "وه ظالمه! زما خبره ومنه ویډیو سازه
کړه، ډېر غلط ځای ته راغلې یې، دا د ترهګرو زندان دی تۀ سیاسي
ورکر یې، چې په هره طریقه وي لۀ دغه ځایه ځان وباسه." ما به په سر
اشاره ورته کوله چې خبر به شي. بهر حال بیا ئې په روانه چوکۍ په
تړلو سترګو او لاسونو کښېنولم، بیا ئې خپلې پنجرې ته منتقل کړم.
چې شپه شوه ناوخته کسان راغلل، دوه کسان وو په پنجره کښې دننه
ئې لاسونه سترګې را وتړل، وئیل ئې چې "نن پاکستان لۀ افغانستانه
د کرکټ لوبه ګټلې ده په هغه خوشحالۍ کښې لږه سزا درکوو." دېوال
ته ئې ودرولم نو په ډنډو او چیترو شروع شول، تقریباً یو ساعت به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې مسلسل وهلی وم. لاړل، خو دا ځل په یو چیټر بیرته د میخونو سرونه وتلي وو، زما کوناتي او پښې تول وینې وینې پرخپدلي وو. ملا کښې مې د لوړو پوستکي ځای په ښخ وو، چې لاس مې ورووړ پوستکي مې په لاس د ملا له داغونو را ایستل. اول معلومات نه وو راته، چې کوناټو ته مې لاس کړو لاس مې تول په وینو تک سور شو. ما وار خطا نه کړ، دستي مې په هغه تودو وینو د دېوال په هغه څنډه "PTM" ولیکل. کوم د چیټر ګوزار به چې په ما خطا ؤ په دېوال به لګېدلی ؤ. تک تور تور به ئې دېوال لړزولی ؤ. خو پاس کېمرې ورکړم او مخامخ ولاړ فوځي بار بار وئیل چې لیکل منع دي، ما ووئیل "قسم په رب چې لیکم ئې." خو هغه لوبه لګیا وه. یو خوا بل خوا فریادونه، په زخمي پښو ګرځېدل، د پهانسی انتظار، هم داسې وینې او په سزا به شپې ورځې تېرېدې.

چې یوه شپه بیا قراره نیمه شپه شوه، زما سترګې او لاسونه ئې را وتړل، هغه د تېزو فریادونو ځای ته ئې بوتلم اول ئې په هغه پخوانې زنځیر کښې را ځوړند کړم، کرنټ ئې سر ته راکړ د ستیل ټوپی ئې را په سر کړه بیا ئې په زمکه واچولم په چیترو او ډنډو ئې ښه ډېر ووهلم. له هغې پس ئې غټ جج ته پېش کړم، دغه غټ جج هم پښتون ؤ. دا فوځي کورټ ؤ، زما سره چې کوم د وکیل په ځای فوځي ؤ هغه هم پښتون ؤ غټه ږیره ئې وه. جج ته چې څنګه پېش شوم په افغانانو او پښتنو مشرانو پسې ئې ښکنځلې شروع کړې. ما ته ئې ووئیل چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور سوالونه ځوابونه پرېږده هغه واضحه ده چې ته غدار یې او د نورو هېوادونو څخه دې پیسې خوړلې دي خو دا راته ووایه چې ویډیو ولې نه جوړوې؟ فلاني جوړه کړه، فلاني جوړه کړه خو مونږ ئې شېبر کوو نه په قران لاس درته ږدو، خو فقط ئې مونږ G1 ته وړاندې کوو چې ته نور له سختیو بچ شې." بهر حال لهجه ئې ورو ورو نرمېده او وې وئیل چې "ګوره! زمونږ سره داسې مېډیسن شته چې درئې کړو ستا خپل اختیار به په ځان ختم شي، چې څه مونږ غواړو هغه به کوې او هغه به وایې". ما ورته ووئیل چې "ضمیر مې نه مني، دا مېډیسن راکړه چې زه په ځان نه پوهېږم چې څه کوئ هغه وکړئ". دستي سخت شو او په وکیل ئې غږ وکړ چې، پلاس راوړه، پلاس ئې راوړو زما غټ نوک ئې په پلاس کش کولو، له حد زیات زور ئې ورکولو چې "دا هم وباسم جوړوې او که نه؟" ما ووئیل "جج صیب! له دغه پړاو څخه یو ځل تېر یم، بل رقم سزا ګوره". بهر حال چې د ده سره کوم لوړ پروت ؤ، زه ئې په ستول کښېنولم هغه ئې راپورې مات کړ بیرته ئې د واپس پنجره ته کېدو امر وکړ. په پنجره کښې به مسلسل چکر لګول وو او درې وخته به سزا وه. داسې وخت تېریدو چې بیرته نیمه شپه شوه، بیا کسان راغلل زه ئې تړلی په دیکو راوویستم، چې راځه نن دې د پهانسۍ وار را رسېدلی دی. بیا مې دا ټوله شپه په ټیټ سر په وهلو ټکولو تېره کړه. چې سحر شو دوه سپي ئې راخوشي کړل، وئیل ئې چې "په سپیو ئې وداړئ! پهانسي اسان مرګ دی دا نه ورکوو ځکه چې ده د نوي نسل ټول ذهنیت ورخراب کړی دی، د پاکستان او فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ حواله ئې غلطه شاعري او پروپیګنډه کړې ده". سپو به مې پهٔ سر، مغزي، لاسونو او د وجود پهٔ ټولو برخو غاښونه ټینګول او پوره ئې نهٔ خوړم، صرف ئې د فوټبال غوندې اړولم را اړولم یو خوا بل خوا.

چې دا وار تېر شو ورځ ښخه شوه، لمر سوځول زیات کړل پورته ئې کړم پهٔ متونو ئې ونیوم روان ئې کړم. لهٔ لږ ځنډ وروسته مې قدمونه جګ او ټیټ کېدل لکه پهٔ ټپو کښې چې روان وم. پټۍ ئې را خلاصې کړې وئیل ئې سترګې بند ساته. مشین ئې را شروع کړ، زما وېښتان ئې د سر، بریت او ږیرې را وخرول، نوکان چې دوه درې پاتې وو هغه ئې را جوړ کړل خو غوښه ئې ورسره پرې نیوله د ګوتو. لهٔ هغې پس ئې ووئیل چې اوس سترګې خلاصې کړه، ما چې سترګې خلاصې کړې پهٔ مقبره / هدیره کښې ولاړ وم، یو خوا بل خوا مې قبرونه وو. مخامخ ئې پینځهٔ شپږ کسان ودرولي وو، څلور کسان د ټوپکو تماچو سره ورته ودرېدل هغه ئې ووژل. لهٔ هغې پس نوی قبر کیندل شوی جوړ شوی ؤ ما ته ئې امر وکړ چې "شاباش قبر ته کوز شه!"، زهٔ ورکوز شوم، وئیل ئې چې "دا اخري وارننګ دی، ووایه! ویډیو کوې او کهٔ نهٔ؟" ما وئیل "ډز کوئ!" د قبر پهٔ غاړه ولاړ کسان، پهٔ تړلي مخ او لباس ئې پهٔ وینو ککړ ؤ، ځینو ګیمتي بیلچې نیولې وې، د دوو کسانو سره ټوپک تماچې وې. یو مې پښو ته ودرېد یو سر ته، بولټونه ئې کش کړل پهٔ ما ئې ټوپک ونیول. ما وئیل اوس ئې ځای دی، ما مکمله پهٔ ښکنځلو او پهٔ فوځ مرده اباد شروع وکړه. فکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې کوهٔ چې غصه به ورشي دستي به ماشو ته ګوتې کړي او وبه مې وژني، خو د ډېر درز غوبل نه وروستو کسان ما ته را کوز شول او دېوال دېوال ته ئې ووهلم، عن چې بې هوشه شوم. لهٔ هغې وروسته زهٔ څو ورځې د ځان پهٔ حال نهٔ وم، اوس چې فکر کوم، کله به د کلي پهٔ مرکه کښې وم، کله به یو ملګری راسره ؤ کله بل خو چې چا ته به زهٔ ورغږېدم هېچا به ما ته ځواب نهٔ راکولو. ما فکر وکړ چې زهٔ مړ یم، دا زما روح د خلکو سره خبرې کوي ځکه څوک ځواب نهٔ ورکوي. د دوه دېرش (32) ورځو پورې چې زهٔ حساب کوم ما مزاحمت وکړ.. خپل ننګ، پښتو او افغانیت ملګرتیا څهٔ نهٔ څهٔ راسره کوله، خو لهٔ هغې وروسته زهٔ هېڅ پهٔ ځان نهٔ پوهېدم. چې کله د څوارلسم (14) اګست ورځ راغله، توپې شروع شوې، هوائي فائرېنګونه پېل شول. ورو ورو مې پهٔ خبره سر خلاصېدو، د ځان پهٔ حال راتلم چې یو ځنور او ږیرور کس راته ودرېدو، زما سترګې پوزې هر څهٔ اوبهٔ وو. دغه کس د تورې چای پیاله راته نیولې وه، وئیل ئې چې "د سوات یم، سخت درسره زورېږم خو مکمل بې وسه یم، تهٔ زړهٔ مهٔ خوره پهٔ هر صورت به ستا ویډیو میډیا ته نهٔ ځي، دوي دې جوړوي". ما زړهٔ کښې ووئیل چې "اخ! د هغه جج د مېډیسنو قصه لکه چې رښتیا وه". ځکه زهٔ دا څو ورځې مسلسل د ځان پهٔ اختیار کښې نهٔ وم. پهٔ هر حال زما پښتنو ورونو! زهٔ ډېر کوشش کوم چې ټول رښتوني حال درته ولیکم، خو بیا هم کهٔ لهٔ ما کمې بېشې راتلې بخښنه کوئ، ځکه چې هغه ساعت عجیبه ؤ سېکنډ پهٔ منټ به حالات بدلېدل، خو زهٔ بیا کوشش

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم چې په ډېرو لنډو ټکو کښې خپل قام ته د پښتنو سره د پاکستاني فوځ په زندانو کښې روان ظلم ولیکم.

په فوځي قېد کښې د شپږ نیمو میاشتو قیامت څخه پس د ورځې چغې شوې چې "ودرېږئ! مخونه د ېوال طرف ته کړئ". زهٔ چې ودرېدم د شا لهٔ خوا غږ شو چې "کېړې درواخله!" ما چې کپړې ولیدې خپلې جامې مې وې، اوتو شوې هم وې. ما فکر وکړ چې هم دلته لهٔ میرانشاه څخه دې هم دا اوس خوشی کوي خو چې لاسو ته ئې امریکنی هتکړې راوچولې او مکملې ئې ټینګې کړې. زما د لاسو وینه ئې ودروله، ګوتو ته نهٔ تله، سترګې او مخ ئې بیخي سخت را بند کړل روان ئې کړم. دوه ساعته ئې په پښو ودرولم، بیا ئې ټېنک/ ټانک (Tank) ته ور وخېژولم، ډېر په خوارۍ ور پورته شوم څکه چې موټر نهٔ ؤ د امریکا لهٔ خوا ورکړل شوی هغه غټ ټانک ؤ. ما غصه ور وکړه چې هیلي کاپټر (Helicopter) ته مې خېژوئ چې موټر ئې کښېنولم. ډېر په خوارۍ په ګوره ملا ئې کښېنولم. زړهٔ کښې مې ووئیل چې زما هغه دوه ملګري به چرته وي؟ تر هغو مې د یو ملګري توخې وپېژند ما وئیل شکر دا خو دلته دی. چې ګاډي حرکت وکړ نو اندازه نهٔ کېده چې کوم خوا ځي؟ زما لاسونه سخت په عذاب وو. کله کله به مې غاړې ته په ما د پاسه ولاړ فوځي د کمربند پټی مغزي ته راتله، ما فکر کوهٔ چې پهانسی ته تیارۍ روانې دي خو تقریباً د 3 - 4 ساعته سفر وروسته موټر په یو ځای ودرېدو، خاموشه خاموشي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه چې زه ئې د ټانک (Tank) څخه ورکوز کړم نو پهٔ ما اواز وشو چې "ګیله منه! فلانی یم". دا کس زمونږ د وزیرستان د سول حکومت تحصیلدار ؤ، هغهٔ رانه تصویران وویستل نور ئې خپل سول موټر ته پورته کړم خو لاسونه او سترګې مې هغسې بند وو. لږ وخت پس ئې زما دواړه ملګري صدر زکیم وزیر او عیدرحمان وزیر هم دغه موټر ته را پورته کړل. موټر چې حرکت وکړ زمونږ سره موټر کښې یو د میرانشاه د جېل فوځي هم ناست ؤ، تر هغې زمونږ د وزیرستان د پولیسي حکومت مشر غږ پرې وکړ چې "هتکړې ترې ایسته کړه او سترګې ور خلاصې کړه". هغه فوځي هم داسې وکړل هتکړې او ټوپۍ ئې ټولې کړې لهٔ موټره کوز شو. دا ځای د بنو ستر فوځي کېنټ ؤ. مونږ چې څنګه سترګې خلاصې کړې نو دې خپلو درېو ملګرو د یو بل څخه مچې واخستې، سره غاړې وتلو، سترګې د ټولو لهٔ اوښکو ډکې وې. ما دوي برند برند کتل چې سلامت دي مات ګوډ یا لېوني خو نهٔ دي، دوي زهٔ کتلم. موټر چې لهٔ کېنټ څخه ووتو بهر لس اتهٔ ګاډي پولیس ولاړ وو هغه راسره روان شو. د بنو د سنټر جېل خوا ته ئې روان کړو، د لږ سفر وروسته بنو سنټر جېل ته ورسېدو. پولیسو وئیل چې فوځ مونږ ته پهٔ MPO 3 کېس کښې حواله کړئ، مونږ مو زر خوشي کوو. هلته چې لهٔ موټر څخه کوز شو نو اول سترګې مې پهٔ خپل زنداني ملګري حنیف پشتین ښځې شوې، دا هغه کس دی چې د څلور کالو او درېو میاشتو پس لهٔ هم دغه سنټر جېل څخه خوشی شوی دی خو مونږ خبر نهٔ یو. هله خدایه! دا بل رنګ خوشحالي وه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو خوا مونږ عدالتي نظام ته ور وسپارلي شو او بل خوا مو حنیف پښتین ولیدو چې له زندانه راخوشي شوی دی. بهر حال له یو بل و جارېدو، خو پولیس بار بار سختي کوله چې "زندان ته داخلېږئ" داخل شو خو مونږ ئې دلته بیا هم په ټول جېل کښې سخت او کسوري چکیانو یعني کوچنیو پنجرو ته واچولو. ملاقات راباندې بند ؤ، ټېلیفون (Telephone) منع ؤ، د پنجرې څخه را ویستل منع وو خو دومره وه چې خبرې کېدې شوې، ګپ شپ هم لګېدې شو او ما به کله کله زمزمې هم ښې په خلاص غږ کولې او هغه هم د حکومت خلاف.

شپږ اووه شپې مو په بېلابېلو پنجرو کښې وکړې، له هغې وروسته ئې درې واړه ملګري زه، زکیم او عید رحمان یوې پنجرې ته واچولو. ببخي سره خوشحال وو یو بل ته، داسې نه محسوسېده چې مونږ په جېل کښې یو، مسلسل دوه درې شپې مو په ویښه په مجلس سره تېرې کړې. پنجره ببخي وړه وه، چې یو ملګری به خوځېدو په بل به لګېدو. حمام لېټرین په دغه چکۍ کښې دننه ؤ خو دېوالونه یا پرده ئې نه وه، لکه په طبعیت چې د انسان د عزت نفس سره لوبې کوې. خو مونږ درې واړه یو بل ته له ورونو نزدې وو، په هر حال مو ګزاره سره کوله، درې واړه د فوځي زندان له سختیو را تېر وو نو دا دلته سختي راته سختي نه معلومېده. خو چې شپه به شوه زما به ساه بندېده، دواړه ملګري به راسره په عذاب وو. دوي دواړو به د جېل پنجره ګړبوله، احتجاج به ئې کوه چې "زمونږ ملګری مرې هسپتال ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې یوسئ!" خو هېڅا به زمونږ غږ نهٔ اورېدو. ورته ومې وئیل چې دومره مې لهٔ پنجرې بهر کړه چې فقط دوه درې تېز قدمونه واخلم، خو وئیل به ئې "چې مړ هم شې لهٔ پنجرې د بهر راویستو اجازه نشته او نهٔ داسې ښهٔ ډاکټر شته چې ستا علاج وکړي". بهر حال یوه میاشت چې هر رنګ وه پوره شوه. د ورځې پولیس راغلل چې هله تیاري کوئ ستاسو د جېل وخت پوره شو، رهائي مو ده. مونږ زر زر ځانونه تیار کړل چې کله بهر لهٔ هر پړاؤ څخه تېر شو خو چې د جېل پهٔ لویه دروازه ور بهر شو نو پولیس ولاړ ؤ، بیرته ئې زمونږ لاسونو ته هتکړۍ را واچولې، څلور پینځه مقدمې ئې راباندې جوړې کړې وې، وئیل ئې دې کښې مو د نیولو امر شوی دی. بس موټرانو ته ئې ورپورته کړو، ستې تهانې ته ئې یوړو، شپه مو پنجره کښې تېره کړه، د ورځې پهٔ مخ ئې عدالت ته پېش کېدو ته روان کړو، چې عدالت ته ورسېدو نو د PTM دومره ملګري راغلي وو چې شمار ئې نهٔ کېدو ټول عدالت ډک ؤ. جج امر وکړ چې د دغه بندیانو کېس زر زر وکړئ هسې نهٔ چې کوم ګډوډی را منځ ته شي. د ترهګرۍ عدالت ته ئې وړاندې کړو، جج ډېر مشر سړی ؤ، زمونږ لهٔ خوا دولس وکیلان ورمخامخ شول، جج دستي زما غزل شروع کړ:

"ستا پهٔ بېلتون دومره غمژن یمه چې حد نهٔ لري"

پهٔ هر صورت شپږ پینځهٔ ورځې ئې نور هم زندان ته د لېږلو امر صادر کړ. بهر چې ئې را وویستو نو ملګري رانه چاپېر وو، اخر زما سترګې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپل ورارهٔ ښخې شوې، دا ورارهٔ مې هم د دې مبارزې کلک ملګری ؤ چې رانیزدی شو ستر ګې ئې ډنډ وې خو ما ته ئې خندل. له روغبړ وروسته مې د مور تپوس ترې وکړ چې "مور مې ژوندۍ ده؟" وئیل ئې "هو!" د ټول کور کلي وطن حال ئې راکړ او زېرې ئې راباندې وکړ چې خدای پاک لورکۍ هم درکړې ده. نو زیات خوشحال شوم او ورته مې ووئیل چې لور به مې "زرغونه انا" نومېږي. ده ووئیل چې "سمه ده! زهٔ ځم چې سبا مورکۍ راولم چې درسره ووینې، ځکه چې هغې ته سل رنګه خبرې شوې دي چې زړهٔ ئې ډاډه شي". زهٔ له دې پس چې ستې تهاڼې ته راوړل شوم نو ټوله شپه مې د مور د راتګ په خوشحالۍ کښې تېره کړه. چې سحر شو نو پنجرې ته کس راغی چې ځان برابر کړه راځه د باندې کوټې کښې به له مور سره ووینې. مور مې چې راغله زما کوچنۍ لورکۍ چې ما ته له ګردې نړۍ ګرانه ده هغه هم په وړو وړو قدمونو را روانه وه، چې زهٔ مورکۍ مې له یو بل سره ملاو شو نو د هغه وخت د لیکلو توان نهٔ لرم...

بس درې شپې مو دلته ستې تهاڼې کښې وکړې. وار په وار به ملګري ملاقاتونو ته راتلل، دواياني او علاجونه ئې نور هم راباندې تېز کړل، دلته درې ورځې ډېرې په خوند تېرې شوې. له هغې وروسته ئې بیا سنټر جېل ته ولېږلو خو دا ځل بهر په عام جېل کښې له نورو خلکو سره په 8-1 بارک کښې قېد شو، بس دلته بیا ښځې دا نهٔ محسوسېده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دا جېل دی. پېنځلس شل ورځې پس مې دا دوه ملګري هم خوشې کړل شول، زهٔ پاتې شوم زما کېسونه لږ زيات وو.

خو د لږو شپو پس ئې زهٔ بيا هم هغه پنجرې ته منتقل کړم کومو کښې چې اول بند وم. بېخي زياتی ئې راسره پېل کړی ؤ، ټول عمل غېر قانوني روان ؤ راسره خو چې دوه اوونۍ تېرېدې نو ماښام کس راغی چې "هله راوځه! د خوشې کېدو امر دې وشو" ما ووئيل خدايه! دا ماښام، فکر مې وکړ چې د پنجاب زندان ته به دې لېږي خو د جېل نهٔ ټولو پړاوونو چې را تېر شوم بهر نور پوليس تهٔ وو، دوه درې ملګري راغلي وو. ماښام ؤ موټر ئې تيار ودرولی ؤ، پهٔ ډېرې تادۍ ئې موټر کښې کښېنولم او موټر ئې پهٔ تېزۍ روان کړ. دا وخت بېخي سخت ؤ، د غلامۍ احساس راته دومره راتېز شو چې ما پهٔ دې دومره نهه مياشتې بند کښې نهٔ وو ژړلي مګر دلته مې د قام پهٔ بې وسۍ او غلامۍ لهٔ سترګو بې اختياره اوښکې راغلې. خېر ملګري بېخي خوشحال وو، کور کلی راته پهٔ انتظار ؤ چې راځي. مګر ما چې تپوس وکړ پهٔ کوئټه کښې د شهيد ارمان لوني تلين غونډه را جوړه وه، فېصله مو وکړه چې اول به د کور د تلو پهٔ ځای د ارمان تلين ته ځو بيا کورونو ته. هم هغسې مو وکړل د کوئټه پهٔ مخ مو سفر پېل کړ، نور مخکښې حالات پښتنو د ميډيا لهٔ لارې کتلي دي ليکلو ته اړتيا نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ؤ زما خپل داستان چې شخصي په ما تېر ؤ خو زما سره یو خوا بل خوا په پنجرو کښې د وزیرستانی مېندو نور هم لسګونه زامن د پنجابیانو په بند محکوم وو. د هغو نورو ټولو د ترهګرۍ کېسونه وو، په چا به الزام ؤ چې تا طالب ته لاس ورکړی، چا ته به ئې وئیل چې تۀ د طالب سره په موبائل غږېدلی یې، څوک طالب ته د ډوډۍ د ورکولو په جرم، څوک طالب ته د شپې ورکولو په جرم راوړل شوي وو. ما لسګونه داسې کېسونه او داسې وزیرستاني ځوانان ولیدل چې په زور ترې یا ترهګر جوړېدل او یا د حکومتي ادارو سورس، جاسوسان. خو دا یوه قصه به ئې زۀ د بېلګې په توګه دلته ولیکم.

زما سره یو د کم عمر وزیرستانی ماشوم قېد ؤ. د هغۀ خوټې ورماتې شوې وې، چغې به ئې وهلې چې سخت درد بېږم، هغۀ ئې اتۀ څلوېښت (48) شپې ورځې ویښ ودرولی ؤ، رنګ رنګ سزاګانې ورکړل شوې وې. د هغۀ خپل جرم دا ؤ چې په لاره طالبان پرې راغلي وو مازي ئې ستړي مۀ شي ورسره کړي وو خو دۀ ته ئې سزا په دې وجه ورکوله چې تۀ اوس دا ومنه چې ما ریموټ بمونه فوځ ته ښخ کړي دي ور چاودلي مې دي، په فوځي چاوڼیو مې بربدونه کړي دي. رنګ رنګ جرمونه ئې پرې منل، هغۀ به منل نۀ. دوي به دا سزاګانې ورکولې. د ټولو کم عمره وزیرستانیانو ماشومانو څخه به ئې په زور دا ویډیوګانې جوړولې چې ووایه چې زما سره طالبانو دا کارونه کړي دي، بلېک مېل کول به ئې، بیا به ئې چې بلېک مېل کړل نو دوي به خپل د

(c) ketabton.com: The Digital Library

سورس په شکل استعمالول. په نورو خلکو به ئې ګواهانې پرې کولې چې څه به د دوي خوښه وه هغه کارونه ئې پرې کول. دوه درې سورس د فوځ او ادارو لپاره چې کار کوي، هغه د ټارګټ کېلېنګ یعنې هدفي برید ګرئې راوړي وو. په هغوي پسې د فوځ برېګېډئیر په خپله راغی او دوي ئې ډېر په پروټکول له هغه جېل څخه خوشي کړل. دغه کسان هم وزیرستانیان وو مګر د حکومتي ادارو لپاره ئې کار کولو.

چې هر وزیرستانی ځوان به دوي قېد ته راوړلو نو په زور زبردستی او وهلو ټکولو به ئې جرمونه پرې منل. بیا چې کوم به دوي انټرمېنټ سنټر ته لېږل هغه به ئې تر پینځه ویشت (25) کالو پورې بندیان کول، کومو به چې د دوي قصه منله هغه به دوي د ځان لپاره سورس جوړول. لنډه دا چې دغه جېل د ترهګرۍ د ختمولو او د سزا جزا ورکولو لپاره جوړ ؤ، خو دا جېل د ترهګرۍ د جوړېدو د مرکز په څېر استعمالېدو.

زه له خپل خدایه ډېر شکر ګزار یم چې په ما ئې دا هر څه عملي ولیدل. خپلې مبارزې ته ئې لا هم چمتو کړمم ځکه چې کوم ظلم جبر هلته د وزیرستاني ځوانانو سره کېدو د نړۍ په تاریخ کښې ئې ثاني نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم څپرکی

د ګیله من وزیر د زنداني داستان یو نظم

●

راشه! چې هېر دې شي د ظلم هر قانون پښتونه!
چې در نه هېر کړي هغه یزید، نمرود، فرعون پښتونه!
په ما هم دغه جبر تېر دی نن پرون پښتونه!
مختصر واوره د "فوځي زندان" مضمون پښتونه!
ای! دغه قېد کله د عام په شان زندان په څېر ؤ؟
دغه زندان سم د ژوندو د قبرستان په څېر ؤ
یوه وړه غونډې کوټه وه د بکسې په رنګه
زهٔ پکښې قېد ومه د مړي د ډهانچې په رنګه
د دې کوټې به وینې وینې دېوالونه مات وو
له ډېر تنګون نه پرې قېدیانو خپل سرونه مات وو
د دې کوټې په دېوالو پورې مازغهٔ ښخ وو
د انسانانو وینې، زَوې او وېښتهٔ ښخ وو
په دې کښې تش په اسوېلیو عبادت بندېز ؤ
په دعاګانو، هاي هُو په تلاوت بندېز ؤ

دومره ګرمي به وه چې سم به پهٔ خولو کښې لوند وم
خو خوله دومره لکه سم چې پهٔ اوبو کښې لوند وم
دغه وړه کوټه به ټوله لهٔ مېږو ډکه وه
ټوله لهٔ ماشو، خشراتو، تکلیفو ډکه وه
بس لنډه دا چې دا لهٔ هر قسمه سختو ډکه وه
پهٔ دې کوټه کښې وه پهٔ خوب او پهٔ ارام پابندي
خوب ارام څهٔ چې وه د خدای پهٔ تش سلام پابندي
پوره یوه میاشت ما پهٔ ولاړه ګرځېدو تېره کړه
دوې شپه او ورځ پهٔ ما پهٔ چغو او نعرو تېره کړه
چې پهٔ ولاړه به مې سترګې پټېدې لهٔ خوبه
لا به پهٔ ما چې ناڅاپي چیچې راتلې لهٔ خوبه
نو دوې به سترګو ته ترښې تودې اوبهٔ را توې کړې
لکه د اور ګرمې اوبهٔ به ئې پهٔ زړهٔ را توې کړې
بیا به ئې پښې زما ور ویستې د پنجرې نه بهر
زما تلې به ئې ور کش کړل د پنې نه بهر
بس څو کسان به وو دستي به شول شروع پهٔ وهل
زما پهٔ پښو پورې ئې شپږ اتهٔ لوړ ماتول
بیا به پهٔ هغه وینو ډکو پښو ولاړ ومه
لاس تر شا بند او سترګې بند، تر څو شپو ولاړ ومه
چې به یوه وخت ډوډۍ راتله لهٔ دې قصو ډکه وه
ټوله پهٔ شا مخ لهٔ سرو کښیو او چینجو ډکه وه
ما سره څنګ پهٔ څنګ یو بل بې ګناه ځوان قېدي ؤ
د بل ځای نهٔ ؤ هم د دې وزیرستان قېدي ؤ
فوځ پهٔ زور د پېرې [illegible] کړې هېڅ بد ئې نهٔ وو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سزا ئې دومره ورکوله چې هېڅ حد ئې نهٔ ؤ
افففف د هغه ځوان هغه نعرو لهٔ ما نه زړهٔ وړی دی
هغه فریاد ، هغه سورو لهٔ ما نه زړهٔ وړی دی
خو دغې یوې قصې ئې سم لهٔ ما نه زړهٔ ویستی دی
د بې خودۍ حال کښې ئې دا چغه بار بار وهله
چې "ظالمانو! د الله او د رسول پهٔ خاطر
زهٔ بې ګناه یم چې وړه لُور مې یتیمه نهٔ کړئ!"
چې دا میاشت تېره شوه یوه بله د تختې کوټه وه
پهٔ دې کښې بل رنګه ماحول ؤ د بجلۍ کوټه وه
د دې کوټې پهٔ دېوالو عجب شیان ځوړند وو
پهٔ چارو غوخ غوخ حلال شوي انسانان ځوړند وو
یو خوا جټکې، پلاس د نوکانو د ویستو سامان ؤ
بل خوا ځنځیر ؤ، د پهانسۍ ځوړندېدو سامان ؤ
زما لاسو ته ئې تر شا هتکړۍ واچولې
بیا ئې زما پهٔ مخ هغه توري پټۍ واچولې
پلاس به ئې را واخستو لهٔ ما به ئې نوکان ویستل
دغه نوکان ئې تش پهٔ جُرم د افغان ویستل
د کوټې لهٔ چته را ځوړند ؤ یو سپین دروند ځنځیر ؤ
د وینو بوي ترې تلو لړلے ټول پهٔ خون ځنځیر ؤ
پهٔ دې ځنځیر کښې به زهٔ نیمه نیمه شپه ځوړند وم
لاس، یو خوا پښې، بل خوا سر، بل خوا عجیبه ځوړند وم
د مخ لهٔ خوا ئې د کرنټونو پهٔ تارو وهلم
شا ته پر ملا ئې پهٔ چیترو او ډنډو وهلم
خو خدای ګواه دی ما پهٔ هر حال کښې دا شعر وئیلو چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ عام وجود یم، خاورې کېږم به فاني به شمه
خو کۀ پۀ ننګ د وطن مړ شوم قیمتي به شمه
قامي لښکر ته زۀ د سر او ماله تېر ور ګډ یم
نو پۀ دې نۀ یم چې پۀ دار یا زنداني به شمه
ما کۀ پۀ ننګ د افغان کلکه تُوره وتړله
اصلي وارث د خوشحال خان او ابدالي به شمه
کۀ مې د ستا پۀ شوکېدلي اوربل ننګ نۀ وکړو
د وطن پېغلې! خپل تاریخ ته تهمتي به شمه
کۀ د بند وینه مې تویه شوه پۀ حق د مظلوم
ځیله منه! افتخار د خپل پردي به شمه

پۀ دې کوټه کښې یوه د اوسپنې چوکۍ پرته وه
پۀ دې چوکۍ ګېر چاپېر توره زولنۍ پرته وه
بیا ئې پۀ دغه چوکۍ وتړلم، سم ئې بند کړم
ښخې مې ساه اخستې نۀ شوه سم محکم ئې بند کړم
دغه چوکۍ لۀ لاندې ورو ورو ګرمېده را پسې
بوي به راتلو د تن جامه به سوځېده را پسې
پۀ دې چوکۍ ئې لګول د برق پۀ تار شاټونه
د اور لمبې وې، راکول به ئې بار بار شاټونه
ځیني سزاوې خو پۀ خُلۀ د یادېدو نۀ دي
ځیني لمحې د یادېدو بیانېدو نۀ دي
دوې هڅه کړه زۀ ئې پۀ مارانو لړمو خوړلم
ژوندی انسان وم پۀ ژوندوني ئې پۀ سپو خوړلم
یو ډېروم سړی راتلو چې خوشخبري درکوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن به سحر د اذانهٔ په وخت پهانسي درکوم
زهٔ به خوشحال شومه چې شکر دی چې زر مړ شمه
چې بې ننګي را نه و نهٔ شي بهادر مړ شمه
بس هره شپه به ئې وئیل چې نن تیار وسه!
د پهانسۍ وخت دې را نزدې شولو بېدار وسه!
ما ته به بیا مې مور، ماشومه لُور را یاده شوله
خو د وطن به هره بوره مور را یاده شوله
ما وئیل کهٔ مرم شکر په ننګ د مظلومانو مرمه
زهٔ د وطن په کونډو، بورو، یتیمانو مرمه
چې به سحر شو په دیکو به ئې روان کړمه زهٔ
بس په چیترو او ډنډو به ئې روان کړمه زهٔ
سترګې مې بند په زخمي پښو به ئې روان کړمه زهٔ
د لږ مزل نه پس عجبه حادثه راغلله
هر خوا قبرونه وو د مړو هدیره راغلله
زما و مخ ته ئې ډېر د کم عمر ځوانان و وژل
په یو ساعت کښې ئې څلور پینځهٔ کسان و وژل
تیار ؤ جوړ ؤ، زهٔ ئې لاندې ژور کان ته کوز کړم
دوي ظالمونو په ژوندوني قبرستان ته کوز کړم
پاس ئې په غاړه په تړلي مخ کسان ولاړ وو
په وینو رنګ د انسانانو قصابان ولاړ وو
ځینې وې لاسو کښې ګیمتې ځینې بیلچې نیولې
ځینې وې زما په سر توپکې، تمانچې نیولې
وئیل ئې چې اوس وایه! زمونږ قصه منې او کهٔ نهٔ؟
اخري وار ننګ دی دا خپل سر دې ساتې او کهٔ نهٔ؟

خو ما ور غبرګه کړه چې شابه شئ! ګزار کوئ!
زر زر مې و وژنئ! د څهٔ شي انتظار کوئ؟
ای! کهٔ زره زره، ټوټه ټوه، نیم نیم شمه
افغان پښتون یمه قسم دی کهٔ تسلیم شمه
بس لنډه دا چې دوي پرې پوې شول چې یوه نهٔ مني
ای! دغه ځوان پهٔ هوش هواس زمونږ قصه نهٔ مني
بس یو څو ساعته شوم بې هوشه. زما حال بدل شو
زما پهٔ ځان اختیار شو ختم، زما خیال بدل شو
داسې ماحول جوړ شو چې شو را سره ورور پهٔ قېد کښې
زما ورارهٔ، ماشومه لُور او زما مور پهٔ قېد کښې
لهٔ یو خوا، بل خوا د چیترو اوزونه راتلل
ما ته د ورونړو او وریرونو فریادونه راتلل
پس لهٔ دې بعده چې دوي ما باندې هر څهٔ وئیلي دي
زهٔ پهٔ دې پوې نهٔ یم چې ما "بد" او کهٔ "ښهٔ" وئیلي دي
نو پښتنو ورونړو! زما دا مختصر بیان ؤ
دا پهٔ ما تېر پهٔ "فوځي قېد" کښې د محشر بیان ؤ
خو خدای ګواه دی. ای! لهٔ ما څخه دا قران پوره دی
دغه قسم لهٔ ما پهٔ هر یوه مېدان پوره دی
پهٔ دې اخر وخت کښې ما د خپل پرهر پهٔ وینو
د تور دندان پهٔ دېوال دغه بیت لیکلی دی چې
"کهٔ وم ژوندی د ازادۍ د اتڼ برخه به یم
کهٔ چرې مړ ومه نو زېرې مې تر ګوره راوړئ!"
ځکه چې ما و خپل اولس ته پهٔ بار بار وئیلي
دا مې پهٔ شعر او پهٔ ټپه کښې دي پهٔ جار وئیلي
چې یا "وطن" او یا "کفن" دا مې شعار دی
پښتانهٔ را وینښومه دا مې کار دی
ما د حق پهٔ لار قبول دی پهٔ سر ستړګو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library